

Kooperatifler Hukuk Sözlüğü

KOOPERATİFLER HUKUKU SÖZLÜĞÜ

Acente: Ticari mümessil ticari vekil, satış memuru veya müstahdem gibi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak belirli bir bölge içinde daimi bir suretle ticari bir işletmeyi ilgilendiren akidlerde aracılık etmeyi veya bunları o işletme adına yapmayı meslek edinen kimse (TTK 116 vd.)

Aciz Vesikası: Alacaklı alacağının tamamını alamamışsa kalan miktar için kendisine verilen vesika (İİK 143).

Açık Teklif usulü: İhale işlemlerinde, ihale konusu iş için yapılan tekliflerin açık olarak yapılması.

Açılış tasdiki: Ticari defterlerin kullanılmaya başlanmadan önce Notere ibraz edilerek yasal süresi içinde tasdike tabi tutulmalarıdır. **Kooperatiflerde yevmiye, envanter ve kebir defterlerinin açılış tasdiklerinin yaptırılması zorunludur.**

Adi iflas: Taksiratlı ve hileli olmayan, yani müflisin kusuruna dayanmayan iflastır. Burada müflisin iflas etmiş olması, kendi kusurunun sonucu değildir. Müflisin kusuru dışındaki bazı nedenler onun iflasına sebep olmuştur.

Adi Kefalet: Asıl borçlunun her türlü tebligata rağmen borcunu ödememesi veya icra takibinin sonuçsuz kalması durumunda kefile müracaat edilebilen kefalet türü.

Adi Senet: Kişiler arasında özel olarak düzenlenen, resmi makamlar dışında yapılan senet. **Borcu oluşturan sebebin hukuki geçerliliğine bağlı olarak belli bir borç ortaya çıkaran senet.**

Adi Şirket: İki veya daha fazla kişinin emek ve mallarını ortak bir amaca ulaşmak için birleştirme konusunda yaptıkları sözleşmedir. Türk Ticaret Kanunu'nda tanımlanan nitelikleri taşımayan ortaklıklar adı şirket sayılır ve bunlar Borçlar Kanunu hükümlerine tabi olurlar.

Ağır Ceza Mahkemeleri: Ağır ceza işlerine ve kanunlarda belirtilen diğer işlere bakan, bir başkan ile iki üyeden oluşan mahkemelerdir.

Aktif Hesaplar: Bir firmanın sahip olduğu maddi değer taşıyan mal ya da gayri maddi haklar. Aktif hesaplar bilançonun alacaklı yanı olup, sol bölümdeki hesaplardan oluşur. Aktif hesaplara örnek olarak, Kasa, Bankalar, Alınan Çekler, Demirbaşlar, Alacak senetleri gibi hesaplar gösterilebilir.

Alacağın temliki: Alacaklının borçlunun rızasını aramaksızın alacağını 3. bir kişiye temlik etmesidir. Alacağın temliki ile birlikte, alacaklı değişir, alacak devralana geçer. Alacağı temlik eden borcun ifasını isteyemez, bu hak yeni alacaklıındır.

Alacağın temlikinin yazılı olması şarttır.

Alacak Senedi: Bir kimseden belli bir paranın veya şeyin alacaklısı olduğunu bildiren ve borçlu tarafından imza edilmiş bulunan belge. **Başlıcaları poliçe, çek ve bono (kambiyo senetleri) ile tahvillerdir. Kambiyo senetleri illetten mücerrettir ve borcu doğuran nedenden bağımsız bir borç ikrarını temsil ederler.**

Alacaklının Temerrüdü: Alacaklının kendisine sunulan edimi haklı bir neden olmaksızın reddetmesidir. Borçlar Kanunu'nun 90. Maddesine göre, yapılacak veya verilecek şey usulü dairesinde kendisine sunulan alacaklı haklı bir sebep olmaksızın onu reddeder veya borçlunun borcunu ifa edebilmesi için daha önce kendisi tarafından yapılması gereken işlemlerden kaçınırsa mütemerrit sayılır.

Anasözleşmeye İntibak Etmek: Kooperatiflerin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 4572 sayılı Kanun ve 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 88. Maddesine dayanarak çıkarttığı Örnek anasözleşmeleri kabul ederek bu anasözleşmeye tabi olmaları işlemi.

Anonim Şirket: Bir unvana sahip, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız mamelekiyle sorumlu bulunan şirkettir. **Kooperatifler Kanunu'nda hüküm bulunmayan hallerde Anonim Şirket hükümleri uygulanır.**

Ara Bilanço: İşletmelerde bir yıllık dönem sonunda çıkarılan yıl sonu bilançosunun dışında üç aylık gibi belirli dönemlerde veya istenen aralıklarda çıkarılan bilançolardır. 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 63. Maddesine göre Kooperatifin acz haline düşmesi durumunda yönetim kurulu üyeleri piyasadaki cari fiyatlar esas olmak üzere derhal bir ara bilançosu düzenlerler.

Asaleten katılım: (Kooperatifler için) Genel kurul toplantılarına ortakların vekil tayin etmeden bizzat kendilerinin katılımında bulunmaları.

Asliye Ceza Mahkemesi: Sulh Ceza Mahkemesi ile ağır ceza mahkemesinin görev alanları dışında kalan bütün ceza yargılaması işlerine bakan mahkemedir. **Bu mahkemelerde savcı da bulunur.**

Asliye Hukuk Mahkemesi: Sulh Hukuk Mahkemesinin görevleri dışında kalan bütün hukuk davalarına bakan mahkemedir.

Aval Vermek: Poliçe ve emre yazılı senetlerin temsil ettiği borca bir üçüncü şahsın kefil olması, diğer bir ifadeyle senedin yüzünü imzalayarak garanti vermesidir.

Ayıba karşı Tekeffül Borcu: Satıcının müşterisine malının sağlamlığı ve bir kusuru bulunmadığı konusunda güvence vermesi.

Aylık ücret: Anonim Şirket veya Kooperatif yönetim kurulu üyelerine yaptıkları hizmet nedeniyle ödenen aylık ücret. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 56/6. Maddesine göre) yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

Ayni Hak: Kişilere maddi mallar üzerinde egemenlik ve yetki sağlayan ve varlığı herkese karşı ileri sürülebilen haklardır. Örneğin, mülkiyet hakkı, intifa ve rehin hakkı.

Ayni Haklar: Kişilere maddi mallar üzerinde egemenlik ve yetki sağlayan ve varlığı

herkese karşı ileri sürülebilen haklardır.Örneğin, mülkiyet hakkı, intifa ve rehin hakları gibi.

Ayni Sermaye: Bir işletme kurulurken pay sahiplerinin paradan başka şekillerde koydukları sermaye.Örneğin, taşınmaz mallar, tahvil ve hisse senetleri, imtiyaz ve ihtira beratları, şahsi emek, ticari itibar vs. **Kooperatiflerde, ayın nevinden sermaye konması veya kooperatifin mevcut bir işletmeyi veya ayınları devralması anasözleşme ile kabul edilebilir.**

Azil Etmek:Vekalet veya temsil yetkisi verilen bir kişiden bu hak veya görevin, yetkiyi veya vekaleti veren otorite tarafından geri alınması.

Bağışlama Taahhüdü:Bir kimsenin malının bir kısmını veya tamamını bir başkasına ivazsız olarak geçirmek üzere önceden vaadde bulunması.

BakanlıkTemsilcisi-Hükümet Komiseri:Dernek, şirket veya Kooperatif gibi kurumların genel kurul toplantılarında toplantının yasalara ve sair mevzuata uygun olarak yapılmasını sağlamak amacıyla görevlendirilen kişi.

Basiretli Tacir:(Türk Ticaret Kanununa göre) Ticari işletmesi ile ilgili piyasa risklerini, ekonomik gelişmeleri, sorumluluk ve ödevleri önceden görebilme ve sezebilme yetisine sahip olan tacir.

Basit Tasfiye: İflas işlemlerinde uygulanan âdi tasfiyeye oranla daha kısa olan tasfiye biçimidir.Bu yöntem, malların değerinin tasfiye masraflarını karşılamaması halinde uygulanır.

Beyaz Poliçe:Üzerinde bulunması zorunlu bazı unsurlar doldurulmadan düzenlenerek lehdara verilen poliçe veya bonolardır. Ancak, bu tür poliçe veya bonoların lehdar tarafından anlaşmaya uygun biçimde doldurulmaları gerekmektedir.

Ayrıca, senedin hukuki olarak geçerli olmasını sağlayacak unsurların bulunması gerekir.

Beyaza imza:Açığa atılan, üzerine bir şey yazılmadan boş kağıda atılan imza.

Beyyine Külfeti:Bir olay veya davayı ispatlama yükümlülüğü.

Beyyine vesikası:(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 18. Maddesine göre) Kooperatif ortağı ile ilgili muhtelif bilgileri içeren Ortaklık Senedinin kıymetli evrak niteliği taşıması, söz konusu belgenin sadece ortaklığı ispat etmeye aracılık eden ispat belgesi özelliğinde olması.

Bilanço:Bir ticari işletmenin belirli bir tarihe göre düzenlenen ve o tarihe kadar işletmenin tüm borç, alacak ve mali varlıklarını gösteren mali tablo.

Bileşik faiz:Faiz hesaplamasında ana para ile birlikte geçmiş dönemlerdeki faiz tutarının da esas alınmasına, faize faiz yürütülmesine dayanan yöntem.Türk Ticaret Kanunu'nda cari hesap ve karz akitleri dışındaki sözleşmelerde bileşik faiz uygulamasına izin verilmemiştir.

Bileşik Suç: Bkz. Mürekkep suç

Bilgi Edinmek Hakkı: Kooperatif ortaklarının, Kooperatifin faaliyetleri, gelir ve giderleri, yapılan çalışmalar ve denetim kurulunca yapılan incelemeler hakkında kanunun belirlediği sınırlar içerisinde Kooperatif yöneticilerinden bilgi talep etmeleridir.(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 24. Maddesine göre) Yönetim kurulunun gelir gider farklarının dağıtım şekli hakkındaki tekliflerini ihtiva eden yıllık çalışma raporu ile bilanço ve denetçilerin 66. Madde hükümlerine uygun olarak tanzim edecekleri rapor genel kurulun yıllık toplantısından en az 15 gün öncesinden itibaren bir yıl süre ile kooperatif merkezinde ve varsa şubelerinde ortakların tetkikine amade tutulur.Talep eden ortaklara bilanço ve gelir gider farkı hesaplarının birer suretinin verilmesi mecburidir.Ortakların bilgi edinmek hakkı, anasözleşme veya kooperatif organlarından birinin kararıyla bertaraf edilemez veya sınırlandırılmaz.

Bilirkişi: Bir malın veya hizmetin değerinin belirlenmesi, bir hesap, yazı veya imzanın gerçekliğinin, doğruluğunun incelenmesi gibi nedenlerle bu konulardaki bilgi ve uzmanlığı dolayısıyla görüşlerine başvurulanan kişi.

Bono:Belirli bir paranın belirli bir vade sonunda kayıtsız şartsız ödeneceğini gösteren bir alacak senedidir.

Borcun İfası:Borcun ödenmesi suretiyle ortadan kaldırılması, borcun sona erdirilmesi durumu.

Borcun Nakli: Borçlunun değişmesi, 3. bir şahsın borcu üzerine almasıdır.Borcun nakli halinde, borçlunun şahsının değişmesi dışında borçta ve borç ilişkisinde bir değişiklik meydana gelmez.Ancak, borcun nakli için, alacaklının rızasının olması şarttır.

Borçlunun Temerrüdü:Borcun ifası mümkün olduğu halde, borçlunun borcunu zamanında yerine getirmemesi sebebiyle ortaya çıkan durum. Borçlunun temerrüde düşmüş olması için, borcun muaccel yani vadesi gelmiş olması, ifa edilmemiş olması ve alacaklının ifayı beklediğine dair borçluyu uyarması gerekmektedir.

Borçtan kurtulma davası: Bir tür menfi tespit davası olup, borçlu tarafından açılan ve alacaklılara karşı borcunun bulunmadığını tespit etme davasıdır.Bu dava alacaklının ikametgahı mahkemesinde açılır.

Bozucu Şart:Borçlar Kanunumuzun 152/1. Maddesine göre, bozulması, kesin olmayan bir olayın gerçekleşmesine bağlanan sözleşme şartın gerçekleşmesinden itibaren geçersiz olur.Bozucu bir şarta bağlı olarak yapılan sözleşme, yapıldığı andan itibaren hukuki sonuçlarını doğurmaya başlar.

Cari fiyat: Belirli bir anda piyasada geçerli olan, enflasyonun etkisine göre değişebilen fiyattır.1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 63. Maddesine göre Kooperatifin acz haline düşmesi durumunda yönetim kurulu üyeleri piyasadaki cari fiyatlar esas olmak üzere derhal bir ara bilançosu düzenlerler.

Cari Hesap:Sürekli ticari ilişkide bulunan kimselerin, alacaklarını ayrı ayrı istemek

yerine, bunları alacak ve borç kalemleri halinde bir hesaba geçirmeleri ve daha sonra kararlaştırılan bir zamanda mahsup ederek sadece net bakiyeyi ödemelerini esas alan sözleşme.

Cayma Akçesi: Sözleşmenin yapıldığı sırada verilen, sözleşmeden cayabilmek için kararlaştırılmış bir tazminattır. Borçlar Kanunu 156/III'e göre, cayma akçesi kararlaştırılmışsa, taraflardan herbiri sözleşmeden caymaya yetkili sayılır. Akçeyi vermiş olan cayarsa verdiğini bırakır, almış olan cayarsa, aldığının iki katını geri verir.

Ceza Mahkemeleri: Bir kişinin belirli bir suçu işleyip işlemediğine ve eğer işlemişse verilecek cezayı belirlemek konusundaki davalara bakan mahkemelerdir.

Cezaların İctimai: Birden fazla işlenilmiş suçlarda takdir edilen cezaların kanunda belirtilen şartlar dahilinde toplanmasıdır.

Cezanın İnfazı: Verilen cezanın yerine getirilmesi işlemidir.

Cezanın Tecili: İlk defa işlenilen suçlarda öngörülen cezanın infazının ertelenmesi, kanunda belirtilen şartlar bulunduğu, hakimın takdir ettiği cezanın infazını ertelemesi işlemi.

Ciro Etmek: Bono, poliçe, çek gibi kambyo senetlerinin başkasına devredilmesi için bunların arkasının imzalanması işlemidir. Ciro işlemi yapan kişiye "ciranta" denir.

Cürüm: Türk Ceza Kanununda cürümlere göre yaptırımı ağır olan ağır hapis gibi cezalara karşılık gelen fiillerdir.

Çağrısız Genel Kurul: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 47. Maddesine göre) Kooperatifin bütün ortaklarının hazır bulunması ve bir itiraz olmaması halinde genel kurul toplantısına çağrı hükümlerine uyulmamış olsa dahi yapılan genel kuruldur. Ancak, bu şekilde yapılacak genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklıdır.

Çıkan Ortakların Alacak Hakları: Çıkan veya çıkarılan ortaklar ile mirasçılarının alacak ve hakları bunları isteyebilecekleri günden başlayarak 5 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

Çıkma Serbestisi: Her ortağın kooperatiftan çıkma hakkı vardır. Bu hak anasözleşmeye hüküm konulmak suretiyle en çok 5 yıl için sınırlandırılabilir. Ortaklıktan çıkılamayacağına ilişkin bağlamalar hükümsüzdür. Anasözleşmede daha kısa bir süre belirtilmemişse ortaklıktan çıkış, ancak bir hesap senesi sonu için ve en az 6 ay önceden haber verilerek yapılır.

Danışma Kurulu: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 80. Maddesine göre) Türkiye Milli Kooperatifler Birliği ile Devlet Planlama Teşkilatı, Ticaret, Tarım, Maliye, Köy İşleri, İmar ve İskan, Milli Eğitim ve Sanayi Bakanlıkları, Kooperatifleri finanse eden bankalar ve Türk Kooperatifçilik kurumunun birer mümessilinin iştirakiyle

oluşturulan kuruldur.

Davaların Birleştirilmesi: Mahkemelerde açılmış bulunan birden fazla dava arasında bir ilişki veya bir bağ mevcut ise bu davalar birleştirilmek suretiyle görülebilir.

Davaya Müdahale: Bir davaya katılma, suçtan zarar görenin, açılmış bulunan kamu davasına katılması, hukuk davalarında da davalı veya davacı tarafta bulunmakta yararı olan kimsenin açılmış bulunan davaya katılmasıdır.

Def-i: Davalı veya davacının dava sırasında karşı tarafın iddia ve suçlamalarından kurtulmak için ileri srdğ itirazlar.

Defter-i Kebir: Yevmiye defterine geçirilmiş bulunan işlemleri buradan alarak sistemli biçimde hesaplara dağıtan ve düzenli olarak bu hesaplarda toplayan muhasebe defteridir. **Kooperatiflerde; Türk Ticaret Kanunu'na göre açılış tasdiklerinin noterden yaptırılması şarttır. Kapanış tasdikine ise gerek yoktur.**

Defterlerin Kesin Delil olması: Ticari işlerden dolayı tacir sıfatını haiz olan kimseler arasında çıkan ihtilaflarda tasdike tabi olmayan defterlerin ancak TTK'nın 69.

Maddesi uyarınca tasdike tabi olup tasdik edilmiş ilgili defterlerle birlikte ve tacirin tuttuğu tüm defterlerin birbirini teyit etmesi halinde delil olarak kabul edilmesidir. (TTK Md.82).

Denetçi: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 65. Maddesine göre) Yönetim kurulunun faaliyet ve işlemlerini, Kooperatifin defter ve diğer dökümanlarını genel kurul namına teftiş eden, denetleyen Kooperatif ortağı olması şart olmayan kişi. Birden fazla olan denetçiler "Denetleme Kurulu"nu oluşturur. **Kooperatifler Kanunu'na göre; denetim görevinin yerine getirilmesi amacıyla denetçilere istenilen belgelerin verilmesi yönetim kurulunun görevlerindendir ve taleplerinin karşılanmaması halinde yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumlulukları ortaya çıkabilecektir. Ancak, talebin yazılı olmasında fayda bulunmaktadır.**

Derdest dava: Henüz sonuçlanmamış, muhakemesi devam eden, görülmekte olan karara bağlanmamış dava.

Devlet Memuru: Kamu hizmetlerini görmek üzere Genel ve Katma btli idarelerle bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarda devamlı kadroda çalıştırılan kişiler. Devlet Memurları 657 sayılı Kanuna tabi olup, Türk Ceza Kanunu'nda sayılan bazı suçlar da sadece Memur olanlar tarafından işlenebilmektedir. Örneğin, zimmet, irtikap vs. Bununla birlikte, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 62. Maddesi gereğince, Kooperatif ve st kuruluşların yöneticileri, Kooperatife ait para, mal ve sair döküman ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı Devlet Memuru gibi

cezalandırılmaktadırlar.Ancak, bu durum, sadece tabi olunan ceza hükümlerini kapsamakta, Kooperatif yöneticilerinin yargılama usulü Devlet Memurları ile aynı olmayıp genel hükümlere göre yapılmaktadır.

Devlet tahvili:Devletin iç borçlanma için piyasaya çıkarmış olduğu genellikle uzun vadeli borçlanma senedi.

Dip Koçanı: Alınan bir para veya mal karşılığında kişiye verilen makbuzun kopyası olan ve defterde sabit kalan ciltte korunan kısmıdır.

Divan Heyeti:Tüzel kişiliklerin genel kurul toplantılarında Hükümet komiseri ile birlikte genel kurulun sevk ve idaresini sağlamak, toplantı tutanaklarını düzenlemek üzere genel kurulca görevlendirilen kuruldur. Kooperatiflerde, Divan heyetine seçilecek kişilerin ortaklar veya üst kuruluş temsilcilerinden olması şarttır.

Doğrudan Doğruya Temsil:Mümessilin yaptığı hukuki işlemde doğan hak ve borçların ikinci bir işleme ihtiyaç olmaksızın doğrudan doğruya temsil edilene ait olması halidir.Doğrudan doğruya temsilde, mümessil, temsil edilen adına yaptığı işlemde doğan hakları iktisap etmez, borçlardan da sorumlu değildir.

Dolandırıcılık:Birinin saflık veya bilgisizliğinden yararlanarak kandırma ve bu yolla çıkar sağlama, başkasının zararına olmak üzere bir kısım çıkarlar sağlama, desiselerde bulunma fiilleridir.

Dolaylı Temsil:Mümessilin hukuki işlemi kendi adına, fakat temsil edilen hesabına yapması halidir.Dolaylı temsilde hukuki işlemde doğan alacak ve borçlar önce mümessile ait olur, sonradan bu hak ve borçlar alacağın temlik ve borcun nakli kurallarına göre temsil edilene devredilir.

Dolaylı Vergi:Harcamalar üzerine konulan veya diğer bir deyişle malların satış fiyatlarına eklenerek tahsil edilen vergiler dolaylı vergilerdir.Örneğin, Katma Değer Vergisi gibi.

Dolaysız vergi:Gelir ve servet üzerinden alınan vergilerdir.Bu vergiler doğrudan doğruya fertler veya şirketler tarafından ödenir.Örneğin, Gelir Vergisi Kurumlar vergisi gibi.

Ek Ceza Maddeleri: Kooperatifler Kanunu'nda 3476 sayılı kanunun 26. Maddesi ile getirilen değişikliklere göre; md-8/3:yapı kooperatiflerinde konut işyeri ve ortak sayısının genel kurulca belirleneceği, yönetim kurulunun genel kurulca kararlaştırılan sayının üzerinde ortak kaydedemeyeceği, md-16/5:haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların yerine yeni ortak alınamayacağı, md-56/6:yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiç bir ad altında başkaca ödeme yapılamayacağı, md-59/4:kooperatiflerce alınması kararlaştırılan gayrimenkullerin alımının, tapu devri veya tapuya şerh verdirilecek birsatış vaadi sözleşmesi ile yapılması

gerektiği, md-59/6:yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personelinin ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamayacağı, md-59/7:kooperatiflerce ve üst kuruluşlarca tanıtma ve ortak kaydetmek amacıyla yapılacak ilan reklam ve açıklamalar, eksik ve gerçeğe aykırı olamayacağı gibi, yanıltıcı bilgi ve unsurlar taşıyamaz.

Ek Ödeme:(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 31. Maddesine göre) anasözleşmeye hüküm konulmak ve sadece bilanço açıklarını kapatmada kullanılmak üzere ortaklardan ayrıca talep edilmesi mümkün olan parasal tutar.

KK:md-52'ye göre ek ödeme yükümü ihdası hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların 3/4'ünün rızası gereklidir.

Eksik Borç:Yerine getirilmediğinde ödenmesi konusunda hukuki olarak zor kullanılamayan, ödendiğinde de geri istenilemeyen borçlar.Örn.kumar borcu gibi.

Emanet usulü: İnşaat ve imalat işlerinde, her imalatın Emanet komisyonu tarafından, ayrı ayrı firma veya şahıslara yaptırılması. **Diğer bir deyişle; Kooperatif yönetiminin imalat işlerini taşeron firmalara yaptırmasıdır.** Bu yöntem de Kooperatiflerde yaptırılan inşaat işlerinde sıklıkla kullanılmaktadır. **Kooperatiflerde; inşaatın yaptırılma yöntemine genel kurul karar verir, bu yetki genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkilerdendir.**

Emre Yazılı Senet:Ticari işlerle ilgili olarak düzenlenen ve bir kimsenin emrine ödeme taahhüdünü içeren kıymetli evraklardır. Örneğın, poliçe.

Emredici Hüküm:Anayasa, Kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük ve yönetmeliklerde yer alan ve uyulması mecburi olan kurallardır. Bu kurallara uymama halinde hükümsüzlük, yokluk, butlan veya ceza gibi yaptırımlar uygulanır.

Emtia senedi:Ticari mallar üzerindeki çeşitli hakları gösteren senetlerdir. Örneğın, nakliye senedi, konşimento gibi.

Envanter çıkarmak: Saymak, ölçmek, tartmak ve değerlendirmek suretiyle bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları kesin ve ayrıntılı biçimde belirlemek.Mevcutlar, alacaklar ve borçlar envanter işleminin iktisadi değerlerini oluşturur.Envanter esas olarak defter üzerine çıkartılır.Ancak, büyük miktarlarda ve çeşitli mallar kullanan büyük işletmeler envanterlerini listeler halinde düzenleyebilirler.

Envanter Defteri:İşletmenin açılış tarihinde ve onu izleyen her iş yılı sonunda çıkartılan Envanter ve bilançoların kaydedildiği defterdir. **Kooperatiflerde Envanter Defterinin yıl sonunda notere tadik ettirilerek kapanış tasdikinin yaptırılması zorunludur. Aksi halde yönetim kurulu üyeleri ile muhasebecisinin Türk Ticaret Kanunu'nun 67/3. maddesine göre cezalandırılmaları söz konusu olabilecektir.**

Esnaf Odaları: Esnaf ve küçük sanatkarlar ile yanlarında çalışanların mesleki, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak, sanat ve ticaretlerini mesleki ahlak ve kamu

yararına geliştirmek, müşterileri ile aralarındaki ilişkileri düzenlemek için kurdukları tüzel kişiliği olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. **Esnaş odaları Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın denetimindedir.**

Esnaş: İktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret erbabıdır.

Evrakta Sahtekarlık: Resmi veya özel evraklarda yapılan tahrifat veya sahtecilik. Evrakta Sahtekarlık suçu Türk Ceza Kanunu'nun 339. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Faaliyet Raporu: Bkz. Yıllık Rapor

Ferdi Mülkiyet: Kooperatif ortaklarının her birinin kendisine ait konuta veya gayrimenkule bağımsız olarak malik olması, Konut Yapı Kooperatiflerinde ortakların bağımsız tapularını almaları, müşterek mülkiyetin sona ermesi durumu.

Fevkalade Yedek Akçe: Şirket anasözleşmesinde bulunmamakla birlikte genel kurul kararı ile beklenmeyen durumlar için ayrılan tutar.

Fiil Ehliyeti: Bkz. Medeni hakları kullanma ehliyeti.

Gabin: Gabin, bir sözleşmede tarafların karşılıklı edimleri arasında açık bir nispetlilik bulunmasıdır. Borçlar Kanunumuzun 21. Maddesine göre, bir sözleşmede edimler arasında açık bir nispetlilik bulunduğu takdirde, eğer gabin zarara uğrayan tarafın zaruret içinde bulunmasından veya hiffetinden yahut tecrübesizliğinden yararlanmak suretiyle meydana getirilmiş ise, zarar gören taraf bir yıl içinde sözleşmeyi feshettiğini beyan ederek verdiği şeyi geri alabilir.

Gaiblik Kararı: Ölüm tehlikesi geçiren veya kendisinden çoktan beri haber alınamayan kimsenin ölümü muhtemel görüldüğünde mirasçılarının mahkemeden o kişi hakkında gıyap kararı vermesini istemesi üzerine mahkemenin o kişi hakkında verdiği gaiblik kararı.

Gayrimenkul Mükellefiyeti: Bir taşınmaz mal sahibinin bu mal dolayısıyla başka bir kimse yararına bir şey vermek veya yapmakla yükümlü tutulmasıdır.

Gayrimenkul Rehni: Hak sahibine, hakkını almada gayrimenkulün teminat olarak gösterilmesi, borçlunun taşınmazı üzerinde alacaklı lehine tanınan güvence.

Gayrimenkul Satış Vaadi Sözleşmesi: Noter huzurunda taraflar arasında yapılan ve taraflardan birinin maliki olduğu taşınmazı belirli şartlar altında ileride karşı tarafa bırakacağını vaat ettiği sözleşme. **Kooperatiflerde gayrimenkul alımının tapu devri veya tapuya şerh verdirilecek satış vaadi sözleşmesi ile yapılması şarttır. Aksi halde kooperatif yetkililerinin cezalandırılmaları söz konusu olabilecektir.**

Gecikme zammı/Faizi: Kooperatiflerde, ortakların geciken aidatlarından gecikme nedeniyle alınan ve oran veya miktarı genel kurul tarafından belirlenen bedel.

Gelir-Gider Farkı: Kooperatifler Kanununun 38. Maddesine göre bir kooperatifin

ortakları ile yaptığı bir yıllık faaliyet sonucunda elde edilen menfi veya müspet fark.

Genel Af: Suçun takibini, verilmiş olan cezayı ve sonuçlarını ortadan kaldıran umumi af.

Genel Kurul Gündemi: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 46. Maddesine göre) Olağan veya olağanüstü olarak yapılacak genel kurul toplantılarında görüşülecek hususları maddeler halinde gösteren yazılı metin. Gündeme madde eklenmesine ilişkin hülûmler haricinde gündemde olmayan hususlar görüşülemez.

Genel Kurul Karar Defteri: Şirket ve Kooperatiflerin olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarında alınan kararların yazıldığı defterdir. **Kooperatiflerde genel kurul karar defteri ihdası zorunludur.**

Genel Kurul Toplantı Tutanağı: Anonim Şirket veya Kooperatifler gibi kurumlarda yapılan genel kurul toplantılarında yapılan görüşmelerin, yapılan açıklamaların, toplantının gidişatının yazıldığı ve Divan heyeti ile Hükümet Komiseri tarafından imzalanan tutanak.

Genel Kurul Toplantılarına Katılma Hakkı: Üç ay evvel ortak olmayanlar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir. Ancak, yapı kooperatiflerinde bu şart aranmaz. Tarım Satış Kooperatiflerinde ise bir ortağın genel kurula katılabilmesi için, vadesi gelmiş borçlarını tamamen ödemiş, genel kurulda bilançosu görüşülecek iş yılına ait rekolte beyannamesini vererek ürün teslimi taahhüdünde bulunmuş ve teslimini taahhüt ettiği ürünün en az %50'sini teslim etmiş olması şarttır.

Genel Kurul Toplantısı: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 45. Maddesine göre) Kooperatiflerde genellikle bir yıllık faaliyet sonucunda meydana gelen gelişmeler hakkında ortaklara bilgi vermek, yönetim kurulunun ibrasını görüşmek, denetim kurulu üyelerinin raporlarını değerlendirmek, gerekirse yeni yönetici ve denetçiler seçmek, yeni aidat bedellerini belirlemek gibi hususları görüşmek amacıyla yapılan toplantı. Genel Kurul toplantılarının olağan ve olağanüstü olmak üzere iki türü bulunmakta, Olağan toplantının her hesap devresi sonundan itibaren (Ocak-Aralık Hesap Dönemini kullanan Kooperatifler için Haziran ayı sonuna kadar) 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması kanunen zorunlu tutulmaktadır. Olağanüstü genel kurul toplantısı ise gerekli görülen hallerde yapılmakta ve herhangi bir süre veya sayı ile bağlı bulunmamaktadır.

Gerçek kişi-Hakiki Şahıs: Özel Hukuk hükümlerine göre, hak edinebilen, yetki kullanabilen ve sorumluluk üstlenebilen tek bir şahıs, fert, kurumlaşmamış kişi, insan.

Gizli oy: Kapalı usul ile yapılan, kimsenin kullandığı oyun renginin bilinmediği oylama sistemi.

Gönüllü Vazgeçme: Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır.

Görevi Suistimal Etmek: Bir memurun yasada yazılı hallerden başka nedenlerle görevini kötüye kullanmasıdır. Türk Ceza Kanunu'nun 240. Maddesinde düzenlenen Görevi suistimal suçu Memuriyet ve Mevki Nüfuzunu Suistimal Eden ve Memuriyet Vazifelerini Yapmayanlara Ait Cezalar arasındadır.

Hacir Altına Almak: Bir kimsenin fiil ehliyetini sınırlamak suretiyle malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırmak.

Haciz Şerhi: Alacaklının Borçlu aleyhine yürüttüğü icrai takibat sonucunda borçlunun malvarlığı üzerine konulan ve takibata konu mal üzerinde borçlunun tasarrufunu kaldıran işlem.

Haczi caiz olmayan mal: Kişinin ibadet eşyası, mesleğiyle ilgili zati eşyası, kamu malı gibi bir kısım mallar hacze konu değildir.

Hak Düşürücü Süre: Hakkın üzerinden belli bir zaman geçince ortadan kalkması, kullanılamaması.

Hak Ehliyeti-Medeni haklardan yararlanma ehliyeti: Kişinin Medeni haklara ve borçlara sahip olabilme ehliyetidir. Bu ehliyete sahip olan kişi haklar kazanabilir, borçlu duruma gelebilir, davalı veya davacı olabilir. Kural olarak kişiler kişilikleri devam ettiği sürece hak ehliyetine sahiptirler. Gerçek kişiler doğumdan ölüme kadar medeni haklardan yararlanırlar. Tüzel kişiler ise kanun hükümlerine göre kuruluşlarının tamamlandığı andan, tüzel kişiliklerinin son bulduğu ana kadar hak ehliyetine sahiptirler.

Hakediş-İstikhak: Bir kimsenin yaptığı iş karşılığında almaya hak kazandığı ücret.

Hakem Kurulları: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 95. Maddesine göre) Kooperatif organları ile Kooperatiflerin, Kooperatiflerle bağlı bulundukları Kooperatif birliklerinin, Kooperatif merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği arasında iştiغال konularına giren hususlardan dolayı çıkan anlaşmazlıkların çözümlenebileceği kurullardır. Anılan Kanuna göre, bu husustaki düzenlemeler anasözleşmelerde belirtilebilir.

Hakimin Reddi-Redd-i Hakim: CMUK yada HUMK hükümlerine göre, Davanın ilgilileri ile hakim arasında belli dereceye kadar akrabalık ilişkisi, maddi çıkar ilişkisi bulunduğu veya hakimin tarafsızlığına gölge düşürücü bir durum söz konusu olduğunda davanın taraflarının veya hakimin bizzat kendisinin davaya bakmaktan reddini istemesi.

Haksız Fiil:Başkasına zarar veren, hukuka uygun olmayan eylemlerdir. Borçlar Kanunu'na göre kişi, davranışlarının başkalarına zarar vermesinden sakınmak ve bu yolda gerekli dikkati göstermekle yükümlüdür. Yasanın yüklediği bu göreve aykırı hareket eden kişi, haksız eylemde bulunmuş olur.

Haksız Fiil:Sözleşme ve sebepsiz mal edinme gibi borç ilişkisi doğuran bir hukuki neden.Borçlar Kanunu'na göre kişi, davranışlarının başkalarına zarar vermesinden sakınmak ve bu yolda gerekli dikkati göstermekle yükümlüdür.Yasanın yüklediği bu göreve aykırı hareket eden kişi, haksız muamelede bulunmuş olur ve başkalarının uğradığı zararı karşılamakla yükümlü tutulabilir.

Haksız Rekabet:Ticari Rekabetin kötüye kullanılması, rakiplerden birinin yanlış veya iyiniyet kuralları ile bağdaşmayan davranışları dolayısıyla bir avantaj elde etmesi ya da karşı tarafı zarara uğratması.

Hak ve Vecibelerde Eşitlik İlkesi:Kooperatif ortakları, Kooperatifler Kanunu'nun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerinde eşittirler. Bu eşitliğe aykırı hareket eden kooperatif yetkililerinin cezai sorumlulukları doğabilecektir.

Hamiline Yazılı Senet:Senedin devri için yalnızca teslim edilmesinin yeterli olduğu kıymetli evrak türüdür. **Senedin ve onda mündemiç olan hakkın devri için senedin devri yeterlidir.**

Hapis Hakkı:Bir rehin sözleşmesi bulunmadan alacaklıya, onun elinde bulunan, borçluya ait mal veya kıymetli evrakı alıkoyma ve satma suretiyle alacağını tahsil yetkisi veren hakkıdır.

Harcirah:Bkz,Yolluk

Hata:Tarafların karşılıklı beyanları birbirine uyduğu halde, beyanlarıyla iç iradeleri arasında istenilmeyerek meydana gelmiş bir uygunsuzluk olabilir. İrade ile beyan arasında istenilmeyerek meydana gelmiş uygunsuzluk halinde hata yani yanlışlık söz konusudur.

Hatır Senedi:Aslında bir borç ilişkisi olmadığı halde, hatırı sayılır birisinin ihtiyaç sahibi birisine imza edip verdiği bir ticari senettir.

Hazırlık soruşturması: Bir ceza soruşturmasının ilk kısmı olup, savcı ve emrindeki polis, kolluk tarafından yürütülür, deliller ve sair belgeler toplanır.

Hazır Cetveli: Anonim Şirket veya Kooperatif gibi kurumlarda, genel kurul toplantısına katılma hakkı bulunan ortakların adı soyadı, adresi ve imzasını içeren ve genel kurul toplantısından evvel toplantıya asaleten veya vekaleten katılımda bulunan ortaklarca imzalanan liste.

Hesap Tetkik komisyonu: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre) Kooperatif yöneticilerinin geçmiş dönemlerde yapmış oldukları muamele ve faaliyetleri incelemek ve incelemeler sonucunda elde ettikleri tespitleri Kooperatif ortaklarına

sunmakla görevlendirilen, genel kurul tarafından seçilen çalışma grubu. Kooperatifler Kanunu'nun 46. Maddesine göre, gündemde olmayan hususlar görüşülememekte, ancak belirli şartlar altında hesap tetkik komisyonunun seçilmesi hususu gündeme eklenebilmektedir.

Hile: Bir kimseyi irade beyanında bulunmaya, sözleşme yapmaya sevk etmek için, onda bile bile yanlış kanaat uyandırılır veya esasen mevcut yanlış kanaat devam ettirilirse, hukuki anlamda hile söz konusu olur.

Hileli İflas: Müflisin iflasından önce veya sonra alacaklılarını zarara sokmak kasdiyle hileli muamelelerde bulunmasıdır. Müflisin Hileli olarak iflas etmesi suç teşkil etmekte ve iflasın hileli olup olmadığına da Ticaret Mahkemesi değil, ceza mahkemesi karar vermektedir.

Hisse Senedi: Sermaye şirketlerinde şirket sermayesi birbirine eşit değerde paylara bölünür ve bu paylardan her birini temsil etmek üzere kanunda gösterilen şekil şartlarına uygun olarak hisse senetleri çıkartılır. **Bunlar hissedarlık ile ilgili hakları ve özellikle şirkete konulmuş bulunan sermayeyi temsil eder.**

Hizmet Sözleşmesi: İşçi ile işveren arasında süreli veya süresiz ücret karşılığında hizmet görmeyi içeren yazılı akittir Bu sözleşme ile bir tarafın ödeyeceği ücret karşılığında diğer taraf ona bir hizmette bulunma veya iş görme yükümlülüğü altına girer. Hizmet görme borcu altına giren taraf "işçi", ücret karşılığı kendisine hizmet gördüren taraf da "işveren"dir.

Hukuk Mahkemeleri: Özel Hukuk kurallarının düzenlediği anlaşmazlıklarla ilgili davalara bakan mahkemelerdir.

Hukuki olay: Kişilerin bilinçli olarak istemelerine bağlı olmadan, yani iradeleri dışında ortaya çıkan ve yasal sonuç doğuran olaylardır.

Huzur Hakkı: Anonim Şirket veya Kooperatif yönetim kurulu üyelerine yaptıkları toplantı başına ödenen ücret. (TTK 333. Maddesine göre) aksine anasözleşmede hüküm olmadığı takdirde yönetim kurulu üyelerine her toplantı günü için bir ücret verilir. Ücret miktarı anasözleşmede tayin edilmemişse genel kurulca belirlenir. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 56/6. Maddesine göre) yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, rısturn ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

ICA: Uluslararası Kooperatifler Birliği. Türkiye Milli Kooperatifler Birliği'nin de ortağı bulunduğu uluslararası kooperatifler birliği.

İbra Etmek: Genellikle bir yıllık dönem sonunda yönetim kurulunun o yıl içinde yaptığı tüm borç ve alacak işlemlerinin genel kurul tarafından onaylanması, dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin borçtan kurtarılmalrı, temize çıkartılmalrı işlemini ifade eder. İbra, Türk Ticaret Kanunu'nun 380. Maddesinde düzenlenmiştir. Aynı Kanun'un 341. Maddesinde de ibra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri aleyhine hukuki dava

açılması süreci ele alınmıştır.

İbraz Mükellefiyeti: Mahkemenin, yargılama esnasında haklı bir menfaatin varlığını ispat etmesi ve ibrazı ispat bakımından zorunlu görmesi halinde sadece ihtilaflı olaya değinen kayıtların sureti çıkartılmak veya bilirkişi incelemesi yaptırılmak üzere resen veya taraflardan birinin talebi üzerine, taraflardan birine yahut her ikisine ait defterlerle saklanması mecburi olan kağıtların mahkemeye sunulmasını istemesidir.

İcapta bulunmak: Bir sözleşmenin yapılması veya kurulması için üçüncü şahıs veya şahıslara davette, çağrıda bulunmak.

İcra inkar tazminatı: İcra takibine maruz kalan kişinin yetkili mercide yaptığı itirazın incelenmesi ve haksızlığının ortaya çıkması halinde itirazı sebebiyle alacaklısına bir miktar da tazminat ödemek mecburiyetinde kalmasıdır.

İcrai Takibat: Senetli veya senetsiz bir alacağın tahsili için icra merciilerince borçlu aleyhine yürütülen yasal takibat.

İçtihadı Birleştirme Kararı: Yargıtayın iki dairesinin aynı konudaki kararları arasında aykırılık bulunduğu durumda, benzer olaylara uygulanmak üzere alınan karardır. İçtihadı birleştirme kararının alınmasına, Yargıtay'ın tüm daireleri katılır. Böylece bu karar ondan sonraki benzer olaylarda Yargıtay'ın bütün dairelerine örnek teşkil eder.

İdare Mahkemeleri: İdari davalara ve ihtilaflara bakan mahkeme. İdarenin her türlü eylem ve işlemleri yargı denetimine tabidir ve bunlar aleyhine başvuru mahkemeleri idare mahkemeleridir.

İdare Meclisi: Bkz. Yönetim kurulu

İddianame: Savcının bir kişi veya kurum hakkında kamu davası açmak amacıyla yaptığı ilk soruşturma (**Hazırlık soruşturması**) sonucunda topladığı delilleri ve iddialarını kapsayan ve mahkemede okunur yazı.

İfa Yeri: Borcun ödeneceği yer. Ödeme için herhangi bir yer belirlenmiş ise borç bu yerde, belirtilmemişse kural olarak alacaklının ikametgahında ödenir.

İfa Zamanı: Borcun ödeneceği an. Ödeme için süre belirtilmemiş borç derhal ödenir, süre belirtilmiş olanlar ise belirtilen zamanda ödenir.

İflas Etmek: Bir tacirin kendisini iflas yoluyla takip eden borçlusu veya borçlularına karşı olan borçlarını ödeyememesi veya borçlarını ödeyemez hale gelmesi durumunda Ticaret mahkemesi tarafından iflasına karar verilmesi hali.

İflas İdaresi: Alacaklıların gösterecekleri adaylar arasında icra tetkik mercii tarafından seçilen ve müflisin mallarının idaresi ve tasfiyesini yürütecek olan üç kişilik kuruldur. İflas idaresi üyelerine, Tasfiye veya masa memurları da denir.

İflas Masası: İflasın açılmasından itibaren iflas eden kişinin mallarının haczi mümkün olanları ile her türlü haklarının oluşturduğu masa.

İflasın açılması: Hakkında iflas takibi yapılan kişinin mahkemece gönderilen depo

kararına rağmen borçlarını ödememesi halinde mahkemece iflas kararının verilmesi durumu.

İflasın kaldırılması: Borçlunun bütün borçları ödemiş olması ve alacaklıların da borçlu aleyhine yürüttükleri iflas takibinden vazgeçmeleri durumunda mahkemenin iflasın bütün sonuçlarıyla birlikte kalkmasına karar vermesidir.

İflasın kapanması: İflas idaresi, iflas tasfiyesini bitirip, paraları alacaklılara paylaştırdıktan sonra, iflas tasfiyesinin ve paylaştırmanın bittiğine dair Ticaret Mahkemesine bir rapor verir. Ticaret Mahkemesi, yapacağı inceleme sonunda tasfiyenin bittiğini anlarsa, iflasın kapanmasına karar verir, iflas dairesi, bu kapanma kararını ilân eder.

İhale usulü: Belli bir işin çok sayıda istekli arasında, en uygun teklifte bulunana verilmesi yöntemidir. Kooperatifler Devlet İhale Kanununa tabi olmamakla birlikte, inşaat ve imalat yapımlarında İhale sistemini kullanmaktadırlar. **Kooperatiflerde inşaat işlerinin yaptırılma yöntemine genel kurulca karar verilir.**

İhtiyati tedbir: Davacının dava sonunda elde edeceğinin güvence altına alınması için muhakeme sırasında davalının malları üzerinde aldırıldığı tedbir.

İktisabi işlem-Kazandırıcı İşlem: Yapılan bir muamele sonucunda kişiye bir kısım mal veya haklar kazandıran işlem.

İmkansız Suç: Vasıtanın elverişsizliği veya suç konusunun bulunmaması sebebiyle işlenemeyen suç.

İmza Sirküleri: Bir işletme veya ticarethanede imza atmaya yetkili kimselerin imzalarının nasıl olduğunu öncelik sırasına göre içeren imza cetveli.

İmzaya itiraz: Borçlunun icra takibine konu senetteki imzanın kendisine ait olmadığını dermeyer etmesi.

İntifa Hakkı: Taşınır ve taşınmaz mallarla, haklar ve bir malvarlığı üzerinde kurulabilen yararlanma/kullanma hakkı da denebilen irtifak haklarından biridir.

İradi ikametgah: Bir kimsenin kendi isteğiyle seçtiği ikametgahtır.

İradi Temsil: Bir kimsenin kendisini irade ve isteğiyle tayin ettiği birine temsil ettirmesi, temsilin kişinin kendi iradesine dayanması.

İrat Senedi: Türk Medeni Kanunu'na göre, tarımsal gayrimenkuller, evler ve arsalar üzerine gayrimenkul mükellefiyeti olarak kurulan alacağı temsil eden, ipotek ile ipotekli borç senedi arasında bir kıymetli evrak türüdür.

İrtifak Hakkı: Bir taşınmaz malın sahibinin bu yer üzerindeki bir kısım haklarını başkalarına bırakması, başka gayri menkul veya başka kişi lehine yararlanma hakları tanınması.

İrtikap Suçu: Bir memurun, memuriyet sıfatını veya görevini kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına haksız olarak para verilmesine veya sair menfaatler sağlanmasına veya bu yolda vaatle bulunulmasına bir kimseyi mecbur

etmesi durumu.Türk Ceza Kanunu'nun 209. Maddesinde düzenlenen irtikap suçu, Devlet İdaresi aleyhine işlenen cürümler arasında bulunmaktadır.

İstihdam Edenin Sorumluluğu:Birisini çalıştıran kişi, iş esnasında başkalarına zarar veren işçisinin verdiği bu zararlardan sorumludur.

İstihsal Kooperatifi: Üreticilerin dayanışma ve yardımlaşma suretiyle mallarının değerine satılmasını sağlamak amacıyla kurdukları üretim kooperatifi.

İş Mahkemeleri: İş davalarına ve sair iş yasalarından kaynaklanan davalara bakan ihtisas mahkemeleri.

İşletme Adı:İşletmeyi benzerlerinden ayırdetmek amacıyla kullanılan tescilli isim.

İştirak Halinde Mülkiyet:Aralarında kanun veya sözleşme gereğince ortaklık bağı bulunan kimselerin hep birlikte bir şeyin tamamına malik olmalarıdır.Örneğin, mirasçıların mirasın taksimine kadar terekeye iştirak halinde malik olmaları, adi şirket ortakları gibi.

İtibari Değer:Bkz.Nominal değer

İtibari ikametgah: İradi bir ikametgahı bulunmayan kişiler için söz konusudur.İradi bir ikametgahı bulunmayan kimselerin halen oturmakta oldukları yer, yani meskenlerinin bulunduğu mahal onların ikametgahı kabul edilmektedir.

Kabahat:Türk Ceza Kanununda cürümlere göre yaptırımı hafif olan hafif hapis, hafif para cezası gibi cezalara karşılık gelen fiillerdir.

Kambiyo Senedi:Emtia senetleri ve pay senetlerinden ayrı olarak bir para alacağını temsil eden bono, poliçe, çek, tahvil gibi kıymetli evraklardır.

Kamu Davası:Kamu adına Cumhuriyet Savcıları tarafından re'sen açılan davadır.

Kamulaştırma-istimlak:Bir kamu hizmetinin görülebilmesi için ihtiyaç duyulan bir taşınmazın kanunlarda belirlenen esaslar dahilinde ve vergi beyanı üzerinden bedeli ödenerek kamuya mal edilmesi.

Kamuya Yararlı Dernek:Bir yıldan fazla bir süre yürüttüğü faaliyetlerle ülke yararına hizmet ettiği kanaati uyandıran ve Kanunla belirtilen şartların yerine getirilmesi durumunda Bakanlar kurulunca Kamuya yararlı olduğu kabul edilen dernek. Türk Belediyecilik Derneği, Türkiye Ulusal Verem Savaş Derneği, Türkiye Jokey Kulübü gibi dernekler kamuya yararlı dernekler arasındadır.

Kan Hısımlığı:Kişiler arasında aynı soydan gelmek nedeniyle mevcut olan akrabalık.

Kanun önünde eşitlik:Anayasaya göre herkes, hiçbir ayırıma tabi tutulmaksızın kanun önünde eşittir.Irk, Dil, Cins, Milliyet veya benzeri türden ayırımlara tabi tutalamazlar.Devletin bütün organları bu eşitliğe uymak zorundadır.

Kanuni ikametgah:Kişinin kanunla belirlenmiş olan ikametgahıdır. Örneğin, velayet altındaki çocukların ikametgahları velilerinin ikametgahıdır.

Kanuni Mahcuriyet:Bir yıldan fazla bir süre hapse mahkum edilenlerin hapiste kaldıkları süre boyunca kanunen ehliyetlerinin kısıtlanmasıdır.

Kapalı Teklif usulü:İhale işlemlerinde, ihale konusu iş için yapılan tekliflerin kapalı zarflara konulmak suretiyle yapılması.

Kapanış Tasdiki:Yevmiye ve Envanter defterlerinin yıl sonunda notere ibraz edilerek son kaydın altına “görölmüşdür” sözü yazılarak tasdike tabi tutulmaları işlemidir.

Kâr Payı:Anonim Şirketlerde, hisse senedi sahiplerine net kardan ya da yedek akçelerden dağıtılan kârlar.

Kar zarar cetveli: Bir işletmenin belirli bir muhasebe döneminde gelir ve gider durumunu gösteren tablodur.

Karar Nisabı:Genel Kurul veya yönetim kurulu toplantılarında bir karar alınabilmesi için gerekli kanuni nisap.(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 51. Maddesine göre) Kanun veya anasözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça Genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarısından bir fazlasına itibar olunur. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 98. Maddesi yollamasıyla TTK'nın 330. Maddesine göre) Yönetim kurulu toplantılarında kararlar, mevcut üyelerin çoğunluğu ile alınır.

Karşılıksız çek: Bir kimsenin bankada hesabı bulunmadığı halde veya bankadaki hesabından daha fazla miktarda bu hesap üzerine bir çek düzenlemesidir.

Kasa açığı:Kasada bulunması gereken paranın o anda bulunan paradan az olması halinde ortaya çıkan durum.Muhasebede, kasanın fiili bakiyesinin kaydi bakiyesinden az olması durumu.

Kasa Fazlası:Kasada bulunması gereken paranın o anda bulunan paradan fazla olması halinde ortaya çıkan durum.Muhasebede, kasanın fiili bakiyesinin kaydi bakiyesinden fazla olması durumu.

Kat İrtifakı:Bir binanın üstünde bina yapımı hakkını, bir yapıda bir başkasının kat çıkarması hakkını veren ayni haktır.

Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesi:Taraflar arasında, bir tarafa, temin edilen arsa üzerine inşaat yapma diğer tarafa ise maliki olduğu arsayı temin etme edimi yükleyen ve yapılacak konut veya işyerinin belirli bir miktarının arsa sahibine verilmesini öngören sözleşme.

Kat Mülkiyeti Kanunu:Tamamlanmış bir yapının başlı başına kullanıma elverişli olan daire, dükkan, iş bürosu gibi bölümleri üzerinde mülkiyet kurulması ve bu mülkiyete ilişkin esasların düzenlendiği 23/06/1965 tarih 634 sayılı Kanun.Anılan Kanun özellikle Konut Yapı Kooperatiflerinde, ortakların konutlara yerleşmesinden sonra işlerlik kazanmaktadır.

Kayyum:Belirli durumlarda bir malı yönetmek veya bir işi görmek üzere hakim tarafından görevlendirilen kişi.

Kazai Rüşt:Onbeş yaşını dolduran kimselerin kendi isteği ve velisinin izni ile mahkemece reşit haline getirilmesidir.

Kira Sözleşmesi: Kira sözleşmesi kullanma ve yararlanma hakkı veren

sözleşmelerdendir. Adi kira, bir akittir ki kiralayan onunla kiracıya ücret mukabilinde bir şeyin kullanılmasını terketmeyi iltizam eder.

Kollektif Şirket: Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla gerçek şahıslar arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirisinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlandırılmamış olan şirket türüdür.

Komandit Şirket: Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan ve şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış, diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket türüdür.

Konkordato ilan Etmek: Elinde olmayan nedenlerle işleri iyi gitmeyen ve mali durumu bozulmuş olan dürüst borçluları korumak için kabul edilmiş bir kurumdur. Borçlunun, alacaklıların üçte iki çoğunluğu ile yaptığı ve onu kabul etmeyen diğer alacaklıları da bağlayan bir anlaşmadır. Bu anlaşma ile borçlu, alacaklılara borcunu belli bir oranda ödeyerek, geri kalan kısmından ve iflastan kurtulur.

Konut Şerefiyeleri: Belediyelerin yaptıkları altyapı ve bayındırlık Hizmetlerinden dolayı konutun değerinde meydana gelen artış nedeniyle ortaya çıkan mükellefiyet.

Kooperatiflerde; konutların kesin maliyetinin belirlenmesinden sonra bunların fiziksel özelliklerinden kaynaklanan birim maliyetleri arasındaki farklılıkları, ödenen aidatlarla karşılaştırmalı olarak dengelemek amacıyla yapılan bir tür fayda-maliyet analizi uygulamasıdır.

Kooperatif Anasözleşmesi: En az 7 ortak tarafından Kooperatif kurmak amacıyla imzalanan ve Kurucu ortakların adları, ortaklık şartları, kurulacak kooperatifin amacı, süresi, çalışma konuları, faaliyetleri, organları ve dağılması gibi hususları düzenleyen yazılı akit.

Kooperatif Şubesi: 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 3. Maddesine göre, Kooperatifler gerek gördükleri takdirde memleket içinde ve dışında şubeler açabilirler. Şubeler, merkezin sicil kaydına atıf yapılmak suretiyle bulundukları yer ticaret siciline tescil olunurlar.

Kooperatifçilik İlkeleri: Gönüllü ve herkese açık üyelik, üyeler tarafından gerçekleştirilen demokratik denetim, üyelerin ekonomik katılımı, Özerklik ve bağımsızlık, Eğitim öğrenim ve bilgilendirme, Kooperatifler arasında işbirliği ve topluma karşı sorumlu olma gibi öğelerden oluşan ve Uluslararası Kooperatifler Birliği(ICA) tarafından kabul edilmiş ilkelerdir.

Kooperatife Yeni Giren Ortağın Sorumluluğu: Ortakları şahsen sorumlu veya ek ödemelerle yükümlü bir kooperatifte, durumunu bilerek yeni giren kimse girişinden önce doğmuş olan borçlardan diğer ortaklar gibi sorumlu olur. Buna aykırı mukavele hükümleriyle ortaklar arasındaki anlaşmalar üçüncü şahıslar hakkında hüküm ifade etmez.

Kooperatifin Dağılması:(1163 Sayılı Kooperatifler kanunu'nun 81. Maddesine göre) Kooperatiflerin anasözleşme gereğince, genel kurul kararı ile, iflasın açılması suretiyle, Kanunlarda öngörülen diğer hallerde ilgili bakanlığı mahkemeden alacağı karar üzerine, diğer bir kooperatifle birleşmesi veya devralınması suretiyle, üç yıl olağan genel kurulunu yapmaması halinde ve amacına ulaşma imkanının bulunmadığının ilgili bakanlıkça tespiti halinde mahkemeden alacağı kararla Kooperatif varlığının sona ermesi veya erdirilmesi sürecidir.

Kooperatiflerin Birleşmesi:Aynı türde faaliyet gösteren iki Kooperatifin yasalarda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde tek yapıda birleşmek üzere biraraya gelmeleri.

TTK-148.maddede birleşme için ilgili şirketlerin mukavelelerinin değişmesi hakkındaki usul ve şartlar dairesinde ayrı ayrı karar vermeleri ve bu kararın tescil ve ilan olunması gerekir.

Kurucu Ortak:Tüzel kişiliklerde, anasözleşmeyi imzalayan ve biraraya gelmek suretiyle tüzel kişiliğin kurulmasını sağlayan ortaklardır.Kooperatifler, en az 7 ortak tarafından imzalanan anasözleşmelerin Ticaret siciline tescil edilmesi suretiyle tüzel kişilik kazanmaktadır.

Limited şirket:İki veya daha fazla **gerçek ve/ya** tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulup ortakların sorumluluğu koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı ve esas sermayesi belirli olan şirket türüdür.

Mahalli Gazete: Belirli bir bölgeye özgü olarak çıkartılan, ülkenin genelinde yayımı yapılmayan yerel gazete.

Mahalli İdare Amiri:Bkz.Mülki İdare Amiri **Hukukumuzda bu adla kullanılan hukuki bir terim bulunmamaktadır.**

Mahalli Mahkeme:Yargıda ilk derece mahkemesi olarak bilinen yerel mahkeme.

Mahcur Olmamak:Kişinin fiil ehliyetine sahip olma koşullarından biridir.Buna göre, fiil ehliyetine sahip olan mümeyyiz ve reşit kişinin, Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı, israf, ayyaşlık, suihal, suidare, bir sene veya daha fazla süreyle hürriyeti ortadan kaldıran bir cezaya mahkum olma ve ihtiyati hacir gibi sebeplerden biri ile kısıtlanmamış olması gerekmektedir.

Mahfuz hisse: Medeni Kanun hükümlerine göre kanuni mirasçıların terekeden alacakları pay miktarında murisin tasarrufta bulunamayacağı miktar, kanunen saklı pay.

Mahkeme İlamı:Bir dava ile ilgili olarak mahkemenin aldığı kararı bildiren resmi yazı.

Mal Ayrılığı:Türk Medeni Kanunu'na göre karı ve kocadan her birinin mallarının mülkiyetini, bunların yönetim ve intifa haklarını ayrı ayrı muhafaza etmeleri durumu.

Mal Birliği:Eşlerin evlenirken sahip olduğu ve evlilik sırasında edinilen malların birleşmesi ve kocanın evlilik birliğini oluşturan tüm malların yönetim ve intifa hakkını kullanması durumu.

Mal Temliki:Bir malın mülkiyetini başka birinin mülkiyetine geçirmek, mülkiyetin devri.

Mali Bilanço: Mali yasalara ve bunların koydukları kayıtlamalara uyularak düzenlenen bilançolardır.

Mamelek:Bir kimsenin para ile ölçülebilen her türlü mal, hak ve borçlarının tümü, malvarlığı.

Medeni Hakları Kullanma Ehliyeti-Fiil ehliyeti:Bir kimsenin kendi iradesi ile borç altına girebilme ve hukuki işlem yapabilme yetisine sahip olması.Türk Medeni Kanunu'na göre, Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olabilmek için kişinin, mümeyyiz, reşit ve kısıtlı olmama özelliklerini taşıması gerekmektedir.

Mektupla oy verme:1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 54. Maddesine göre, Ortak sayısı 1000'den fazla olan Kooperatiflerde anasözleşmelerine kayıt konulmak suretiyle, genel kurula ait kararlardan, hepsinin veya bir kısmının ortakların oylarını mektupla bildirmeleri suretiyle verilmesi, ortakların gruplara ayrılarak verecekleri kararlara tespit edecekleri talimat gereğince oy vermek üzere kendi aralarından seçecekleri temsilciler topluluğu genel kurul sayılabilir.

Menfi gelir gider farkı:Ortaklarla bir yıllık süre boyunca yapılan muamele sonucunda elde edilen olumsuz fark , **zarar**.

Meşruhat vermek:(1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 15. Maddesine göre) Ortaklık sıfatının kazanılmasının, anasözleşme ile bir taşınmaz malın mülkiyetine bağlı hakların kullanılmasına bağlanması halinde taşınmaz malın mülkiyetinden doğacak ortaklık hakkının yeni malike geçebilmesi için tapu siciline açıklama veya şerh verilmesi işlemi.

Mirasın Reddi: Mirasçılarının terekeyi kabul etmediklerini üç ay içinde Sulh Hukuk Mahkemesine bildirmeleri.

Muaccel Borç:Ödeme zamanı gelmiş, vadesi kalmamış borç.

Muhasebe Değeri: Bir şirketin aktiflerinin bilançodaki kayıt değeri.Bu değer genellikle satın alma fiyatını yansıtır. Enflasyon dolayısıyla muhasebe değeri piyasa değerinin altında kalır.

Muhasip üye:Yönetim kurulunun kendi arasında yaptığı görev bölüşümünde şirket veya kooperatifin muhasebe ve parasal işlemleriyle ilgilenmek üzere görevlendirdiği üye.

Muhik Tazminat:(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 17. Maddesine göre) Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortaklara verilecek iade ve ödemelerin Kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürmesi halinde ortaktan talep edilebilecek haklı tazminat.

Murahhas üye:Anonim Şirketlerde veya Kooperatiflerde yönetim kurulunun yetkilerinin tümünü veya bir kısmını, bu kurulun kararıyla üzerine alan tam yetkili üye.

Murakıp:Bkz.Denetçi

Mutlak Butlan:Yasal bakımdan tümden geçersiz olma veya hükümsüzlük durumu.Kanunun emredici hükümlerine, adaba, ahlaka, kamu düzenine aykırı olan işlem ve sözleşmelerin hiçbir şekilde geçerlilik kazanamaması, diğeri bir ifadeyle, l olarak doğmasıdır.Mutlak butlanla sakat işlem ve sözleşmelerin, daha sonra geçerli hale getirilmesine imkan bulunmamaktadır.

Mutlak Muvazaa:nc kişileri aldatmak için görünürde bir hukuki işlem yapan tarafların gerçek iradelerine uyan gizli bir işlem mevcut değilse(rneğın, A icra takibinden kurtulmak için mallarını muvazaalı olarak B'ye devretmiş, fakat bu devrin hukuki bir sonucu olamayacağı hususunda taraflar anlaşmışlarsa) burada mutlak muvazaa söz konusu olur.

Muvazaalı işlem:Tarafların, nc kişileri aldatmak amacıyla, gerçek iradelerine uymayan bir işlem yapmaları, fakat görünürdeki bu işlemin kendi aralarında geçerli olmayacağı hususunda anlaşmalarıdır. Tarafların gerçek iradelerine uymayan görünürdeki işlem batıldır, diğeri bir ifadeyle, muvazaalı işlem taraflar arasında hiçbir hukuki sonuç, alacak ve borç doğurmaz.

Mücavir Alan Sınırı:İmar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve sorumluluğ altına verilmiş olan alanların sınırı.

Mücbir Sebep:Kişinin dışında meydana gelen ve kendisinin hiçbir müdahalesi, kusuru bulunmayan sebepler. Örneğın doğal afetler.

Mülki İdare Amiri:İl ve ilçelerde devleti temsil eden en üst yönetici, Vali ve kaymakam.

Mümeyyiz Olmak:Temyiz kudretine sahip olmak demektir. Buna göre, yaşının küçüklüğü sebebiyle, yahut akıl hastalığı veya akıl zayıflığı veya sarhoşluk ve bunlara benzer sebeplerden biriyle makul hareket etmek iktidarından mahrum olmayan her şahıs mümeyyizdir.

Mürekkep Suç:Birden çok suçun birlikte işlenilmesi, ama suçlardan birinin diğeri bir aşama ilerisinde olması halidir.

Müstakbel Borç:Henüz oluşmamış, meydana gelmemiş, ancak ileride doğması mümkün olan borç.

Müşterek Borçluluk:Ortak bir borçtan dolayı alacaklıya karşı birden fazla borçlunun sorumlu olması durumu.

Müşterek Mülkiyet:Bir mal üzerindeki mülkiyetin belirli oranlardaki bölümlerinin farklı kişiler arasında paylaşılmış olması durumu.Mal zerindeki mülkiyetin belli oranla gösterilen payına "müşterek mülkiyet payı", bu payın sahibine ise "paydaş" adı verilir.

Müteselsil Kefalet:Bir borca karşılık olarak birden çok kimsenin borcun tümü için aynı anda güvence vermeleri ve borçtan dolayı aynı şekilde sorumlu olmaları, zincirleme kefalet. **Alacaklının deme zamanı geldiğinde borçluya başvurmadan veya borçlu ile birlikte kefile başvurarak borcun ödenmesini isteme hakkına**

sahip olduğu kefalet türü.

Müteselsil Kefalet: Bir borca karşılık olarak birden çok kimsenin borcun tümü için aynı anda güvence vermeleri ve borçtan dolayı aynı şekilde sorumlu olmaları, zincirleme kefalet. Alacaklının ödeme zamanı geldiğinde borçluya başvurmadan kefil aleyhine takibe geçebilmesidir.

Müteselsil Sorumluluk: Bir borç veya zarardan dolayı birden fazla kişinin zincirleme olarak sorumlu olmaları hali.

Müteselsil Suç: Bir suç fiilinin kanunda belirtilen şeklinin birden çok kez işlenilmesi, kanunun aynı hükmünün birden çok ihlal edilmesi durumudur.

Nama Yazılı Senet: Çek, bono, poliçe tahvil gibi kıymetli evrak nama yazılı veya hamiline yazılı biçimde olabilir. Nama yazılı olanlarda kıymetli evrakın üzerinde kendisine ödeme yapılacak olan kişinin adı ve soyadı kayıtlıdır. **Nama yazılı senetler zilyetliğin devri ve yazılı bir devir beyanı ile el değiştirirler.**

Nev'i Değıştirme: Bir işlemin bir mahiyetten, bir hukuki yapıdan bir başka hukuki yapıya geçirilmesi, değıştirilmesi. Örneğin, şirketlerin tür değıştirmesi.

Nisbi Muvazaa: Üçüncü kişileri aldatmak amacıyla görünürde muvazaalı bir işlem yapan taraflar, bu işlem ile gerçek iradelerine uyan başka bir işlemi gizlemek istemişlerse, burada nispi muvazaa söz konusu olur.

Nispi Butlan: Bir işlem veya sözleşmenin esaslı olmayan ve ikinci dereceden önemli şartlara uygun olarak yapılmaması durumunda itiraz edilmesi halinde geçersiz sayılması, itiraz edilmemesi halinde ise işlemin geçerliliğini koruması durumu.

Nitelikli zimmet(İhtilâsen zimmet): Zimmet fiilini işleyen bir memurun bu fiili dairesini aldatacak ve fiilin açığa çıkmamasını sağlayacak her türlü hileli faaliyette bulunmak suretiyle işlemesi durumu. Türk Ceza Kanunu'nun 202/2. Maddesinde düzenlenen Nitelikli zimmet suçu, Devlet İdaresi aleyhine işlenen cürümlerdendir.

Nominal Değer-İtibari Değer: Bir menkul kıymetin üzerinde yazılı olan fiyat. Bu değer, menkul kıymetin piyasadaki alım satım fiyatından farklı olabilmektedir.

Noter Senedi: Noterce düzenlenen ve resmi nitelik taşıyan senet.

Objektif İyi Niyet: Orta durumda birisinden beklenen özen ve ihtimam, hakların kullanılmasında ve borçların ifasında kişilerin uyma durumunda ve zorunda olduğu davranış biçimi.

Olağan Genel Kurul: Bkz. Genel kurul

Olağanüstü Genel Kurul: Bkz. Genel kurul

Ortağın Altsoyu(Fürûu): Ortağın çocukları ile kendi soyundan olan torunları.

Ortağın Üstsoyu(Usul): Ortağın annesi babası ile soyundan geldiği büyük anne ve büyük babaları.

Ortak Dışı İşlem: Kooperatiflerin bünyesinde mevcut ortakların haricinde kişilerle de yaptıkları muamele.

Ortak içi İşlem:Kooperatiflerin sadece kendisine ortak kişilerle yaptıkları muamele.

Ortaklar arasında eşitlik:1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 23. Maddesine göre, ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşit durumdadırlar.Buna göre, Kooperatif yöneticileri ortaklara, haklarını kullanmada ve yükümlülüklerini yerine getirmede eşit muamelede bulunmakla görevlidirler.

Ortaklar defteri-Ortak kayıt defteri:Ortakların ad ve soyadları, iş ve konut adresleri, ortaklığa giriş çıkış tarihleri, çıkarılma sebepleri, taahhüt ettikleri sermaye payları ile bu paylara karşılık yapılan tahsilat ve iadeler ortaklığa kabul ve çıkışları ile ilgili yönetim kurulu kararlarının tarih ve numaralarının yazıldığı defterdir.Kooperatif ve üst kuruluşları muhasebe yönetmeliğinde Kooperatifler tarafından tutulması gereken defterler arasında sayılmış bu defter, Türk Ticaret Kanunu'nun 326. Maddesinde “Pay Sahipleri Defteri” olarak ifade edilmiştir.Bununla birlikte, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 16. Maddesinde de, çıkarılan ortağın çıkarılma kararının gerekçeli olarak Ortaklar Defterine yazılacağı belirtilmiştir.

Ortakların Birbirlerine Rücu Hakları:Ortakların birbirine olan rücu hakları, bu hakka vücut veren ödemenin yapıldığı andan başlamak üzere 1 yıl içinde zamanaşımına uğrar.

Ortaklığa Kabul: (1163 Sayılı Kooperatifler kanununun 8. Maddesine göre) Ortak olmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerin, kooperatif anasözleşmesi hükümlerini bütün hak ve ödevleriyle birlikte kabul ettiklerini belirten bir yazı ile Kooperatif yönetim kuruluna başvurmaları ve başvuru sahibinin anasözleşmede belirtilen şartları taşıması halinde yönetim kurulunca Kooperatif ortaklığına alınmalarına karar verilmesidir.

Ortaklığın Devri: Ortaklığın bir şahıstan diğer bir şahsa intikal etmesi, tarafların bu hususta anlaşmalarıdır.1163 Sayılı Kooperatifler kanununun 14. Maddesine göre ortaklık devredilebilir, yönetim kurulu ortaklığı devralan kişinin ortaklık niteliklerini taşıması halinde, bu kişiyi ortaklığa kabul eder.

Ortaklığın Giderilmesi-İzale-i şüyû:Bir taşınmaz maldaki ortak mülkiyet veya kullanım hakkının ortaklar arasında paylaşılması veya satılması suretiyle sona erdirilmesi, paydaşlığın giderilmesi.

Ortaklık Aidatı:Kooperatiflerde, Kooperatifin amacını gerçekleştirebilmesi için ortaklardan alınan ve miktarı genel kurul tarafından belirlenen aylık ödent.

Ortaklık Payı:(Kooperatifler Kanunu'nun 19. maddesine göre) her ortağın ortaklığa girişte ve ortaklığı süresince sahip olması gereken asgari hisse.

Ortaklık Senedi:(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 18. Maddesine göre)Kooperatiflerde her ortağın adına yazılı olarak düzenlenen ve üzerine Kooperatifin unvanı, ortağın adı soyadı, iş ve konut adresi, Kooperatife girdiği, çıktığı tarihler ile yatırdığı ve çektiği paraların tarih sırasıyla kaydedildiği belge.

Ortaklıktan çıkarma-Ortaklıktan ihraç:Kooperatif ortaklarının anasözleşmede belirtilen gerekçelerden biri ile ortaklığına son verilmesidir.(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 16. Maddesine göre) Kooperatif ortaklığından çıkarılmayı gerektiren sebepler anasözleşmede açıkça gösterilir.Ortaklar anasözleşmede açıkça gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkartılamazlar. **Anasözleşmede belirtilmeyen hususlar haricindeki sebepler nedeniyle ortak ihracı yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluklarının doğmasına sebep olur.**

Ortaklıktan Çıkmayı Kabulden Kaçınma:Yönetim kurulu anasözleşmeye uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, bir ortağın kooperatiften istifasını kabulden kaçınacak olursa, ortak çıkma dileğini noter aracılığı ile kooperatife bildirir, bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir.

Ortaklıktan Çıkarmaya İtiraz: Ortaklıktan çıkarmaya yönetim kurulunun teklifi ile genel kurulca karar verilir. Ancak, anasözleşme çıkarılanın genel kurula başvurma hakkı saklı kalmak üzere bu hususta yönetim kurulunu da yetkili kılabilir. Ortağa tebliğ edilen çıkarma kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren 3 ay içinde itiraz davası açılabilir. Karar yönetim kurulunca verilmiş ise aynı süre içinde genel kurula da itiraz edilebilir. Genel kurula itiraz edildiği takdirde yönetim kurulu kararı aleyhine itiraz davası açılmaz.Üç aylık sürede genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen kararlar kesinleşir.A199

Oy Birliği: Bir işin müzakeresine katılanların tümünün o konuda vardıkları fikir birliği, oylamaya katılanların hepsinin aynı yönde oy kullanmaları.

Oy çokluğu:Müzakere edilen konuda oylamaya katılanların farklı oy kullanması sonunda işin çoğunluğun oyuna göre kararlaştırılması durumu.Oy çokluğu esası, Kooperatiflerde yönetim kurulu toplantılarında alınan kararlarda uygulanmaktadır.

Oy hakkı:Kooperatif ortaklarının genel kurul toplantıları esnasında görüşülen hususlara olumlu veya olumsuz katılımda bulunmalarını sağlayan temel ortaklık haklarından biri.1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 48. Maddesine göre, Kooperatif ortaklarının sahip oldukları ortaklık hissesi hangi miktarda olursa olsun (ki bir ortak en fazla 5000 pay sahibi olabilmektedir) genel kurulda sadece bir oy hakları bulunmaktadır.

Ön Ödemeli Suç: Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde hapis cezasının yukarı sınırı 3 ayı aşmayan suçların faili, adli para cezası maktu ise bu miktarı değilse kanunda belirtilen sınırlardaki tutarı soruşturma giderleri ile birlikte Cumhuriyet Savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine 10 gün içinde ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz. Kooperatiflerin Türk Ticaret Kanunu'nun defter tutma yükümlülükleriyle ilgili 67. maddesine aykırı hareketleri ön ödemeli

suçlardandır.

Örnekleme Yöntemi: Bütünün tamamı hakkında tahminde bulunabilmek için bütünü temsil etmek üzere bütünden alınan parça birimlerin incelenmesi işlemi.

Özel Af: Affın, cezanın bütün sonuçlarını kaldırmaması hali, hususi af.

Özel Fon: Kooperatifler Kanununun 38. Maddesine göre, ortak dışı işlemlerden elde edilen gelirin ortaklara dağıtılmaması halinde Kooperatifin gelişmesine yarayacak işlerde kullanılmak üzere toplayabilecekleri fon.

Özkaynak Hesabı: Bir ticari kuruluşun faaliyette bulunması sırasında ayrılan sermaye ve yedek akçelerin toplamından oluşan, işletmenin varlıkları ile borçları arasındaki fark.

Parselasyon: İmar yasalarına göre arazinin arsa şeklinde belli ölçüler dahilinde parçalara ayrılması, imar görmesi işlemidir.

Pasif Hesaplar: Bir işletmenin mal varlığını etkileyen ve para ile değerlendirilebilen borç ve yükümlülükleri. Pasif hesaplar bilançonun borçlu yanı olup, sağ bölümdeki hesaplardan oluşur. Pasif Hesaplara örnek olarak, Satıcılar Hesabı, Ödenecek Vergi ve diğer yükümlülükler, Sermaye, Borç Senetleri gibi hesaplar gösterilebilir.

Pay Senedi: Bir şirketin sermayesindeki payları ve ortaklık hakkını temsil eden kıymetli evrak. Örneğin hisse senetleri gibi.

Pazarlık usulü: Teklif alımının belirli bir usule tabi olmadığı, ihale komisyonu tarafından işin, nitelik veya gereğine göre bir veya daha fazla istekliden yazılı ya da sözlü teklif almak ve bedel üzerinde anlaşma usulü.

Pey Akçesi: Bir sözleşme yapılırken taraflardan birinin sözleşmenin yapıldığının kanıtı olarak diğer tarafa verdiği bir miktar paradır. Halk dilinde buna kaparo da denmektedir.

Police: Alacaklı tarafın borçlu taraf üzerine düzenlediği onun belirli miktar parayı üçüncü bir şahsa veya hamiline ödemesini emreden kıymetli evrak.

Rayiç Fiyat: Bir mal veya hizmetin belirli bir anda piyasada sahip olduğu geçerli fiyat.

Rehin Etmek: Verilen borca karşılık taşınır bir mal veya alacağın teminat olarak verilmesidir.

Rekabet Yasağı: Türk Ticaret Kanununun 335. Maddesi uyarınca, Yönetim kurulu üyelerinden birinin genel kuruldan izin almaksızın yöneticisi olduğu şirketle aynı türden ticari işlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırlandırılmamış ortak sıfatıyla girememesidir.

Rekolte Beyannamesi: Tarım Satış Kooperatifi ortaklarının **teslimini taahhüt ettikleri ürün miktarlarını gösteren ve ürün idrakinden önce kooperatife verilen yazılı belge.**

Reşit Olmak: Mümeyyiz olmanın koşullarından biri. Kanunu rüş ve hakim kararıyla rüş olmak üzere iki çeşidi vardır.

Retret: Bir poliçenin rücu hakkına sahip hamili, bu poliçenin muhatabı tarafından ödenmemesi durumunda, kendisinden önce gelen borçlulardan biri üzerine bir poliçe çeker. Muhatap tarafından, ikametgahında görüldüğünde ödenmesi gereken bu poliçeye “retret” adı verilir.

Risturn İstisnası: Tüketim veya Üretim Kooperatiflerinde bir yıllık faaliyet sonucunda elde edilen kârdan Kooperatif ortaklarının, alışverişleri oranında yararlanmaları durumuna Risturn, bu kazancın vergiden istisna tutulması işlemine de Risturn İstisnası denilmektedir. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 56/6. Maddesine göre) yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

Rücu hakkı: Geri dönme, geri talep etme hakkı.

Rüşhan Hakkı: Anonim Şirketlerin sermaye artırımlarında eldeki hisse senedi oranında yeni hisse senedi satın alma hakkının sadece eski hisse senedi sahiplerine tanınması.

Rüşvet Almak: Bir memurun kanunen veya nizamden yapmaya veya yapmamaya mecbur olduğu şeyi yapmak veya yapmamak için para, hediye alması veya diğer şekilde menfaat temin etmesi. Devlet İdaresi aleyhine işlenen cürümler arasında yer alan Rüşvet Almak suçu Türk Ceza Kanunu'nun 211 ve 212. Maddelerinde düzenlenmiştir.

Rüşvet Vermek: Bir memura, yapmaya mecbur olduğu şeyi yapmaması veya yapmamaya mecbur olduğu şeyi yapması için para, mal veya sair menfaat teklif etme. Devlet İdaresi aleyhine işlenen cürümler arasında yer alan Rüşvet Vermek suçu Türk Ceza Kanunu'nun 213. Maddesinde düzenlenmiştir.

Salt çoğunluk-Mutlak çoğunluk: Bir oylamada oy kullanacakların yarısından bir fazlasının oluşturduğu çoğunluk. Kooperatifler Kanunu'nun 51. Maddesinde, kanun veya anasözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarıdan bir fazlasına itibar olunacağı belirtilmiştir.

Seçimlik Borç: Alacaklı lehine birden çok edimin belirlenip de borçlunun bunlardan birisini seçmesi **ve bunu ifa ederek borçtan kurtulduğu borç türü.**

Selahiyetsizlik Kararı: Yer bakımından yetkili olmayan bir mahkemede açılan davaya o mahkemenin bakmaya yetkili olmadığı hakkında verdiği karar.

Sicilde Aleniyet: Ticaret sicilinde tutulan kayıtların içeriğinin ve Ticaret Sicili Memurluğu'nda muhafaza edilen bütün senet ve vesikaların herkesin incelemesine açık tutulması, sicilde saklanan dökümanların tasdikli suretini talep edebilmesi.

Sihri Hısımlık: Kişiler arasında evlenme akdi ile doğan, evlilikten kaynaklanan akrabalık. Örneğin, kayınbaba, baldız, kaynana gibi.

Sınırlı Ehliyetliler: Kısıtlanmaları için yeterli sebep bulunmamakla beraber, medeni hakları kullanma ehliyetlerinin kısmen sınırlandırılması amacıyla, Medeni Kanunun 379.

Maddesinde sayılan gayrimenkul alım-satımı, kıymetli evrak alım satımı, ödünç verme ve alma, bağışlama, kefalet gibi önemli hukuki işlemlerde izin veya icazeti alınmak üzere kendilerine kanuni müşavir tayin olunan kişilerdir.Ancak, kanuni müşavirin temsil yetkisi yoktur.

Sınırlı Ehliyetsizler:Mümeyyiz küçükler ve mümeyyiz kısıtlılar, medeni hakları kullanma ehliyeti açısından sınırlı ehliyetsizdirler.Bu kişiler, kanuni mümessillerinin izin veya icazetine ihtiyaç olmaksızın ivazsız iktisaplarda bulunabilirler.Ancak, bu şahısların kendilerini borç altına sokan işlemlerinin geçerli olabilmesi için kanuni mümessillerinin izin veya icazetine ihtiyaç duyulmaktadır.

Sınırlı Sorumluluk:Bir işletmede ortakların mali sorumluluğunun yalnız koydukları sermaye ile sınırlı olmasıdır.Bu ilkenin geçerli olduğu şirketlere sermaye şirketi denilmektedir.Ülkemizde Limited Şirketler ile Anonim şirketler ve komandit şirketlerin Komanditer ortakları bu şekildedir.Kollektif şirketler ve komandit şirketlerin komandite ortakları için bu ilke geçerli değildir.(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 30. Maddesine göre) Kooperatif anasözleşmesine Kooperatif borçları için her ortağın kendi payından fazla olarak şahsen ve belirli bir miktara kadar Kooperatiften sonra sorumlu olacakları hususunda bir hüküm konabilir.

Sınırsız Sorumluluk:Bir işletmede işletmenin borçlarından dolayı ortakların tüm malvarlığı ile sorumlu olmasıdır. Kollektif şirketler ve komandit şirketlerin komandite ortakları için bu ilke geçerlidir.(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 29. Maddesine göre) Kooperatif anasözleşmesi, Kooperatif varlığı borçlarını karşılamaya yetmediği hallerde ortaklarının da şahsen ve sınırsız olarak sorumlu tutulacaklarını hüküm altına alabilir.Bu takdirde, alacaklılar Kooperatifin iflası veya diğer sebeplerle dağılması halinde alacaklarını tamamen sağlayamazlarsa kooperatifin borçlarından dolayı kooperatif ortakları zincirleme ve bütün varlıklarıyla sorumlu olurlar.

Sır Saklama Yükümlülüğü:((1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 25. Maddesine göre) ortakların her ne suretle olursa olsun öğrenmiş oldukları Kooperatife ait iş sırlarını sonradan ortaklık hakkını kaybetmiş olsalar dahi gizli tutmak zorunluluğunda olmaları. **Kooperatif ortaklarının cezai sorumluluğunu doğurabilecek hükümdür.**

Sıra Cetveli:İcra veya iflas takibatında alacaklıların durumlarını öncelik sırasına göre gösteren liste.

Site Aidatı:Kat Mülkiyeti Kanunu hükümlerine göre, ortak olarak yapılan giderler ve sitenin ihtiyaçları için site sakinlerinin ödemeleri gereken aylık ödenti.

Site Yönetimi:Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri uyarınca site halindeki gayrimenkullerin bulunduğu mahallerde yönetim ve idareyi sağlamak bakımından kat malikleri tarafından seçilen kişiler.

Son Karar:Davaya bakan mahkemenin konu hakkında en nihayetinde verdiği karar.Artık bu karar için üst denetim mahkemesine gidilebilmektedir.

Sözleşme Serbestisi:Sözleşmeyi yapacak kişinin karşı tarafı, sözleşmenin konusu, şekil ve şartlarını kendisinin serbestçe belirleyebilmesi. (**Kanunda aksi öngörülmemişse.**)

Subjektif İyiniyet:Medeni Kanunun 3. Maddesine göre, kişide bulunan manevi bir durumdur.Bir hakkın doğmasında ve kazanılmasında kişide aranan özel psikolojik durumdur.Bu da kişiden kişiye, muhitten muhite kültür derecesine göre değişir.

Suç Ehliyeti: Ceza ehliyeti de denmektedir. Suç işleyen bir kimsenin fiilinden tam olarak sorumlu tutulabilme halidir.

Suç İştirak:(Türk Ceza Kanunu'nun 64 ve 65. Maddelerine göre) Bir cürüm veya kabahatin işlenmesine birden fazla kişinin yardım, vaat, teşvik, azmettirme gibi şekillerde katılması, iştirak etmesi.

Suç Teşebbüs:Kişinin suç için gerekli girişimlerde bulunması ama elinde olmayan nedenlerle suç fiilini gerçekleştirememesi, neticeye ulaşamama durumu.

Suç Teşebbüs:Bir suçun işlenmesi amacıyla kişinin gerekli girişimlerde bulunması, ancak elinde olmayan nedenlerle fiilin gerçekleşmemesi hali.

Suçun Kanuniliği İlkesi:Bir fiilden dolayı kişinin sorumlu tutulabilmesi, kendisine ceza verilebilmesi için onun kanunla, hukuk metinlerinde yasaklanmış olması şarttır.“Kanunsuz Suç Olmaz” ilkesi bunu ifade etmektedir.

Sulh Ceza Mahkemesi:Tek hakimle çalışan ve bir kısım kanunlarda belirtilen suçları yargılayan mahkemedir.

Sulh Hukuk Mahkemesi:Kişiler arasındaki hukuki ihtilaflara, kanunlarda belirtilen sair hukuk davalarına bakan tek hakimli mahkemelerdir.

Sükna Hakkı:Bir taşınmaz malda birisine ölümüne kadar veya sınırlı bir süre için tanınan oturma hakkı.

Şahsi Dava:Bir kısım suçlarda, savcının devreye girmeden şahısların bizzat ceza mahkemelerinde açıp takip edebildikleri davalardır.Şahsi ceza davasını kişinin bizzat takibi şarttır.

Şahsi Sorumluluk:Bir borç veya zarardan dolayı kişinin sadece kendi şahsi malvarlığı ile sorumlu olma durumu.

Şarta Bağlı Borç:Bir sözleşmenin hukuki sonuçlarının gerçekleşeceği kesin olmayan gelecekteki bir olaya bağlanmasıdır.

Tacir olmanın Hükümleri:Tacirlerin genel olarak, her türlü borçlarından dolayı iflasa tabi olmak, ticaret unvanı seçip kullanmak, işletmelerini ticaret siciline kaydettirmek, ticari defterler tutmak, basiretli tacir gibi davranmak, ihbar ve ihtarları noter marifetiyle veya iadeli taahhütlü mektupla ya da telgrafla yapmak yükümlülüğü altında olmalarıdır.Tacir olmanın genel hükümleri TTK'nın 20. Maddesinde, özel hükümleri ise aynı kanunun 21, 22, 23, 24 ve 25. Maddelerinde ele alınmıştır.

Takas(Ödeşme):İki kişi arasındaki aynı cinsten karşılıklı borçların, bunlardan birinin tek taraflı beyanıyla sona erdirilmesidir.Takas, ulaşması gereken tek taraflı bir hukuki işlem, yenilik doğuran haktır.

Takibi Şikayete Bağlı Suç:Kovuşturulması kişinin yazılı veya sözlü şekilde şikayetine bağlanmış olan, re'sen kovuşturulmayan suç.

Takipsizlik Kararı: Bir suç duyurusuyla kamu davası açılması için Savcılığa yapılan başvurularda, savcının kamu yararı görmeyerek kamu davası açmama kararı vermesi. **Takipsizlik kararına karşı en yakın ağır ceza mahkemesi nezdinde 15 gün içinde itiraz edilebilir.**

Taksiratlı İflas:Müflisin kusuruna dayanan iflastır.Fakat bu kusur, hile derecesinde değildir.Kanun, hangi hallerin taksiratlı iflas sayılacağını sınırlı olarak belirlemiştir.Bu sebeple, eğer hakkında özel bir kanun hükmü yoksa, taksiratlı iflas suçundan dolayı müflis cezalandırılmaz.

Taksirli Suç:Ceza Kanunumuza göre bir kimsenin bizzat kendisi tarafından işlenmiş olmasa da iradesini kullanarak yaptığı bir eylemden dolayı, yasanın suç saydığı sonuçların ortaya çıkmış olması durumudur.

Taliki Şart:Borçlar Kanunumuzun 149.maddesine göre, bir sözleşmenin konusu olan borcun varlığı, kesin olmayan bir olayın gerçekleşmesine ertelenmişse o sözleşme, şarta bağlı sözleşme olur. İki taraf aksini kararlaştırmamışsa erteleyici şarta bağlı sözleşme, ancak şartın gerçekleştiği andan başlayarak sonuç doğurur.

Tam Ehliyetliler:Mümeyyiz ve reşit olup, kısıtlı olmayanlardır.Bir şahsın, tam olarak medeni hakları kullanmaya yetkili sayılması, geçerli hukuki işlem yapabilmesi, haksız fiillerden sorumlu tutulması için temyiz kudretine sahip olması, reşit olması ve kısıtlı olmaması gerekmektedir.Kooperatife ortak olacak gerçek kişilerin Tam Ehliyetli olması, yani fiil ehliyetine sahip olmaları şarttır.

Tam Ehliyetsizler:Yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk gibi bir sebeple temyiz kudretinden yani makul surette hareket iktidarından yoksun olan kimselerdir. Bu kişilerin medeni hakları kullanma ehliyeti yoktur ve yaptıkları hukuki işlemler geçersizdir, batıldır.

Tapu Sicili:Gayrimenkuller üzerinde mevcut aynı hakların durumunu devamlı olarak göstermek üzere devlet tarafından veya devletin sorumluluğu altında, aynı aleniyet sistemine göre tutulan sicildir.

Tapu Şerhi:Taşınmaz mallar ve bunlara bağlı hakların kaydedildiği Tapu siciline, söz konusu gayrimenkulun mülkiyeti ile ilgili meydana gelen değişikliklerin eklenmesi durumu.

Tarım Satış Kooperatifleri:Belirli tarım ürünlerinin yetiştiricileri arasında Kooperatif biçiminde kurulan kuruluşlardır.Tarım Satış Kooperatifleri de biraraya gelmek suretiyle Tarım Satış Kooperatifleri Birliği kurmaktadır.Ülkemizde halen faaliyet

gösteren Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri örneğin; Tariş, Fiskobirlik, Antbirlik, Çukobirlik, Güneydoğubirlik vs.

Tasfiye Memuru: Tasfiye sürecine girmiş bir işletmenin borçlarını tediye, alacaklarını tahsil etmek ve işletmenin borç/alacak ilişkilerini yasaya uygun olarak yürüterek tasfiyenin amacına ulaşmasını temin etmek üzere görevlendirilmiş kişi veya kişiler.

Tasfiyesiz İnfisah: Tasfiye işlemlerine gidilmeden şirket faaliyetinin sona erdirilmesidir. Bunun yollarından biri şirket birleşmeleri, bir yolu da yeni bir şirket kurulmasıdır.

Tashi-i Karar: Üst derece mahkemesince verilen bir karara karşı kanundaki şartlar doğrultusunda bir kez daha düzeltme isteme talebi.

Taşıma Komisyonculuğu: Nakliye işlerini başkalarına vekaleten ve kendi adına yürüten, bu işi meslek edinmiş kimse.

Taşınmaz mal-Gayrimenkul: Taşınmaya müsait olmayan mal, gayri menkul. Örneğin, arsa, arazi, bina gibi.

Teftiş Mizanı: Denetim veya teftişin başlangıcında alınan ve denetlenen birimin o andaki mevcutlarını, alacaklarını, borçlarını gösteren mali tablodur.

Tehdit: Bir kimsenin yapmak istemediği hukuki bir işleme, aksi takdirde zarara uğrayacağı tehdidi ile razı olmasını sağlayan korkutmadır. Borçlar Kanunumuzun 29. Maddesine göre, diğer tarafın veya üçüncü bir şahsın tehdidiyle bir sözleşme yapan kimse, o sözleşme ile bağlı olmaz, sözleşmeyi feshedebilir.

Tellal: Taraflardan hiçbirisine Ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya müstahdem gibi bir nitelikte sürekli biçimde bağlı olmadan ücret karşılığında ticari sözleşme imzalamak üzere taraflar arasında aracılık yapmayı meslek edinen kimse.

Temerrüt Faizi: Bir borcun ödenmesinde gecikme olması halinde borçlunun alacaklıya ödemesi gereken gecikme faizi.

Teminat Mektubu: Bir işi yapmak için müteahhit kişilerin işi yüklendiklerinde, bu işin başarılamaması durumunda onun lehine olarak bankanın belli bir miktara kadar para güvencesi vermesi.

Temlik Tasarruf: Bir kimsenin mal varlığında bir azalma, buna karşılık başka bir kimsenin mal varlığında artma doğuran işlemler.

Temsil: Kooperatifi temsile yetkili kılınan kimseler imzalarını ancak kooperatifin unvanı altına koymak suretiyle kooperatifi bağlarlar.

Tereke: Ölen kimseden, geride bıraktığı mirasçılara kalan mal ve haklar toplamı.

Tescil İşlemi: Belirli hakların, yasal durum veya olanakların ortaya çıkması için, meydana gelen hukuki olayların ilgili Sicil kurumuna kaydedilmesi işlemidir.

Teselsül Karinesi: Birden çok kişinin ticari sayılan bir iş dolayısıyla bir kimseye karşı borçlanmaları halinde bunlar arasında var olduğu kabul edilen zincirleme sorumluluk. Bu borçluların her biri söz konusu borçtan dolayı müteselsilen sorumlu

olurlar.

Teslim Mükellefiyeti: Ticari defterlerle, saklanması mecburi olan diğer kağıtların miras, şirket ve iflas işlerinde incelenmek üzere mahkemeye tesliminin istenmesidir.

Tespit davası: Bir hukuki işin, olayın olup olmadığını belirlemek için açılan dava.

Tevdi etmek: Bir malın veya şeyin bir yere bırakılması, emanet edilmesi.

Ticaret Karinesi: Bir tacirin borçlarının ticari olması asıldır. Şu kadar ki, hakiki şahıs olan bir tacir, muameleyi yaptığı anda bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını diğer tarafa açıkça bildirdiği veya muamele, fiil veya işin ticari sayılmasına halin icabı müsait bulunmadığı takdirde borç adi sayılır.

Ticaret Mahkemeleri: Asliye Ticaret Mahkemesi de denir. Ticari davaların çok olduğu büyük şehirlerde kurulmuş heyet halinde çalışan mahkemelerdir. Ticari davaların az olduğu ve bu mahkemelerin bulunmadığı yerlerde ticari davalara o yer Asliye Hukuk Mahkemesi bakar.

Ticaret Sicili Gazetesi: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından Türkiye çapında çıkartılan ve ticaret sicili ile ilgili olarak yasalar gereği duyurulması gereken hususların ilan edildiği gazete.

Ticaret Sicili Memurluğu: Gerçek ve tüzel kişi tacirlerin kuruluşunun, ticaret unvanlarının ve statülerinde yapılacak değişikliklerin kaydedildiği kütüklerin tutulduğu Ticaret Odaları bünyesinde faaliyet gösteren kuruluş.

Ticaret Şirketleri: Bir ticari faaliyeti konu alan ve kâr amacı güden şahıs ve sermaye topluluğunun birleşmesinden oluşan ortaklıklardır. Türk Ticaret Kanunu'na göre Kollektif Şirketler, Komandit Şirketler, Limited Şirketler, Anonim Şirketler ve Kooperatiflerdir. Ticaret şirketleri tüzel kişi tacirlerdir.

Ticaret Unvanı: Ticari işletmeyi tanıtan, onun gerçek veya tüzel kişiliğini temsil eden bir isim ya da işaret.

Ticari Dava: Uyuşmazlığın iki tarafının da tacir olduğu ve ticari girişimden kaynaklanan davadır.

Ticari Defterler: Her tacirin ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her iş yılı içerisinde elde edilen sonuçları belirlemek üzere, işletmesinin nitelik ve durumuna göre tutmak zorunda olduğu defterlerdir. Kooperatiflerin yevmiye defteri, defter-i kebir, envanter defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul karar defteri tutmak yükümlülükleri vardır.

Ticari hüküm: Genel hükümler dışında kalan ve sırf ticari faaliyetleri içerisine alan hükümlerdir. **TTK'da yer alan hükümler ile diğer kanunlarda ticari iş ile ilgili hükümler ticari hüküm sayılır.**

Ticari İş: Bkz. ticari muamele.

Ticari Muamele yasağı: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 59. Maddesi 6. Fıkrasına göre) Yönetim kurulu üyeleri ile Kooperatif personelinin ortaklık işlemleri

dışında kendisi veya başkası namına bizzat veya dolaylı olarak Kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamelede bulunmamalarıdır. Bu hükme aykırı hareket eden yöneticilerin, aynı kanunun Ek:2/1. Maddesi uyarınca cezai sorumlulukları bulunmaktadır.

Ticari Muamele: Ticarethane, fabrika veya ticari şekilde işletilen kurumla ilgili olan ve kar amacıyla mal, hizmet, değerli kağıt veya öteki varlıkların alım satımı ile ilgili olarak yapılan ticari faaliyetler.

Ticari Mümessil: Ticarethane veya fabrika gibi bir işletmenin sahibi tarafından işlerini yönetmek ve işletme adına vekil sıfatıyla imza atmak üzere kendisine yetki verilen kimse.

Ticari Örf ve Adet: Ticari anlaşmazlıklarda kendilerinden yararlanılan ve ticari konuları düzenleyen yazılı olmayan kurallar, ticari gelenekler.

Ticari Senetler: Kambiyo senedi de denilen, bono, poliçe ve çeklerden ibaret olan, nama veya emre yazılı biçimde düzenlenen senetlerdir.

Toplantı Nisabı: Genel Kurul veya yönetim kurulu toplantılarının yapılabilmesi amacıyla oluşturulması gereken kanuni nisap. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 45. Maddesine göre) Genel Kurul toplantı nisabı anasözleşmede gösterilmekte, ancak, yapı Kooperatiflerinin genel kurul toplantılarında ortakların en az 1/4'ünün şahsen veya temsilen toplantıda hazır bulunmaları gerekmektedir.(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 98. Maddesi yollamasıyla TTK'nın 330. Maddesine göre) anasözleşmede aksine hüküm olmadığı takdirde yönetim kurulunun toplanabilmesi için üyelerin yarısından bir fazlasının hazır olması şarttır.

Türk Ceza Kanunu: 01/04/2005 tarihinde yürürlüğe girecek Ceza Kanununun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir. Kanunda, bu amacın gerçekleştirilmesi için ceza sorumluluğunun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin türleri düzenlenmiştir. Bu kanunun "Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi" başlığı altındaki 164. maddesiyle devlet memurları için getirilen ve kooperatif yönetim kurulu üyeleri ile personelinin cezai sorumluluğunu gerektirebilecek ceza maddeleri haricinde cezai sorumlulukları düzenlenmiştir. Buna göre; bir şirket veya kooperatifin kurucu, ortak, idareci, müdür veya temsilcileri veya yönetim veya denetim kurulu üyeleri veya tasfiye memuru sıfatını taşıyanlar, kamuya yaptıkları beyanlarda veya genel kurula sundukları raporlarda veya önerilerde ilgililerin zarara uğramasına neden olabilecek nitelikte gerçeğe aykırı önemli bilgiler verecek veya verdirtecek

Tüzel Kişi-Hükmi şahıs: Belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere kurulan ve hukuki bir varlık tanınan Kooperatif, dernek, vakıf, şirket gibi kurumlaşmış topluluklar.

Kooperatifler ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanırlar. Tescilden önce kooperatif namına işlem yapanlar bunlardan şahsen ve zincirleme olarak sorumludur.

Tüzük:Kanunların uygulanma biçimini ve temel ilkelerini açıklamak amacıyla Danıştayın görüşü de alınmak üzere Bakanlar kurulunca çıkartılan Cumhurbaşkanının onayından sonra Resmi Gazetede yayımlanan yazılı metinler.

Umumi Heyet:Bkz.Genel Kurul

Üst Birlik-Üst Kuruluş:(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 70. maddesine göre) Kooperatiflerin müşterek menfaatlerini korumak, amaçlarını geliştirmek için iktisadi faaliyette bulunmak, faaliyetlerini koordine etmek ve denetlemek, dış memleketlerle olan münasebetlerini düzenlemek, Kooperatifçiliği geliştirmek ve eğitim yapmak, Kooperatifçilik konularında tavsiyelerde bulunmak gibi hizmetlerin yerine getirilmesi için kurulan Kooperatif Birlikleri, Kooperatif Merkez Birlikleri ile Türkiye Milli Kooperatifler Birliği'dir.

Üst Hakkı:Birisinin arsasının altında veya üstünde bir başkasına inşaat yapma hakkı tanıyan haktır.

Vasi:Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmayan kişileri temsil etmek üzere mahkeme tarafından atanan kişi.

Vekaleten katılım: (Kooperatifler için) Genel kurul toplantılarına ortakların başka bir ortağa veya eş veya 1. Derece akrabasına yazılı vekaletname vermek suretiyle dolaylı olarak katılımda bulunmaları.

Veraset İlamı:Ölen bir kimsenin mallarına kimlerin ne miktar ve ne nispetle mirasçı olacağını gösteren mahkeme kararı.

Vergi istisnası:Vergiye tabi bir gelirin sosyal ya da ekonomik nedenlerle kısmen veya tamamen vergi dışı bırakılmasıdır. Örneğin, mesken istisnası.

Vergi Mahremiyeti:Vergi işlemleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar, vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştayda görevli olanlar ile vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara katılanların ve vergi işlerinde görev alan bilirkişilerin görevleri dolayısıyla mükellefin ve onunla ilgili kişilerin şahıslarına, işlerine, işletmelerine ve hesap durumlarıyla servetlerine ilişkin olarak öğrendikleri sırları başkalarına açıklamamaları, kendileri veya başkaları yararına kullanamamaları. Vergi Mahremiyeti Vergi Usul Kanunu'nun 5. Maddesinde düzenlenmiştir.

Vergi Muafiyeti:Belirli kişi veya grupların kanunla vergi kapsamı dışında bırakılmasıdır.Örneğin, Küçük çiftçi muafılığı gibi.

Vergi Mükellefi:Vergi Kanunlarına göre vergi borcu altında bulunan gerçek veya tüzel kişilerdir.Kooperatiflerin de vergi mükellefiyeti bulunmakta, ancak, yasada sayılan belirli şartlar sağlandığında vergi muafiyeti veya istisnalarından

yararlanmaktadırlar.

Vergi Tevkifatı: Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. Maddesine göre, belirli gelirlerle ilgili ödeme yapan kişi veya kurumlar, bu ödemeleri yaptıkları sırada hak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben yasa da öngörülen oranlarda vergi kesintisi yapmaya ve bununla ilgili muhtasar beyanname hazırlayarak bağlı bulundukları vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar.

Yapı kullanma izni-İskan Raporu: Bir yapıda oturabilmek ve o yapıyı oturma amaçlı kullanabilmek için belediyelerden temin edilen yazılı belge.

Yargı çevresi: Mahkemelerin yer bakımından hangi alanda, hangi coğrafi bölgede yetkili olduğunu gösteren çevre, coğrafi bakımdan yetki alanı.

Yedek Akçe: Bir işletmede ileride ortaya çıkabilecek zararları karşılamak, pay sahiplerine düzenli kar dağıtmak, işletmenin gelişmesini sağlamak gibi amaçlarla işletme kazançlarından ayrılan tutar.

Yedek Denetçi: Bkz. Yedek üye

Yedek Üye: (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 42., 55. ve 65. Maddelerine göre) Genel Kurulun Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu Asil üyeleri ile birlikte aynı sayıda seçtiği ve asil üyelikte boşalma olması halinde göreve çağrılacak Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleridir.

Yedimin: Birkaç kişi arasında hukuki durumu çekişmeli olan bir malın, bu konuda hakim tarafından bir karar verilinceye kadar emanet olarak bırakıldığı, güvenilir kimse.

Yemin: Mahkemenin, defter içeriğini sahibi lehine hükme elverişli görmesi halinde kanaatini güçlendirmek için o kaydın doğru olduğuna ve davacının halen davalıda yerine getirilmesi gereken hakkı bulunduğuna dair defter sahibine tamamlayıcı yemin verdirmesidir. Taraflardan biri hasmın ticari defterlerinin içeriğini kabul edeceğini mahkeme huzurunda beyan etmiş iken hasmı ticari defterlerini ibrazdan kaçınırsa, mahkemenin, defterlerin ibrazını istemiş olan tarafa iddiasının sıhhati hakkında yemin verdirmesidir. (TTK Md.83).

Yeniden Değerleme: Bir şirketin aktifinde yer alan bina, arsa, demirbaş, makine, taşıt araçları gibi sabit varlıkların enflasyon dolayısıyla piyasa değerlerinin çok altında kalmış olan defter değerlerini piyasa değerlerine eşitleme işlemidir.

Yetki Devri: Kooperatiflerde, anasözleşme, genel kurula veya yönetim kuruluna kooperatifin yönetim ve temsilini kısmen veya tamamen kooperatif ortağı bulunmaları şartı olmayan bir veya birkaç müdüre veya yönetim kurulu üyesine tevdi etmek yetkisi verebilir.

Yevmiye Defteri: Kayda geçirilmesi gereken işlemlerin tarih sırasına göre ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı defterdir.

Yıllık Rapor: Türk Ticaret Kanununun 327. Maddesine göre, anonim şirketlerde

yönetim kurulunun her iş yılının sonunda bilanço ile birlikte, şirketin iktisadi mali ve ticari durumunu ve yapılan işlemlerin özetini göstermek üzere hazırladığı ve genel kurula sunduğu rapordur. Kooperatiflerde, yönetim kurulu aynı amaçla Faaliyet Raporu tanzim eder ve genel kurulun onayına sunar.

YollukÖdemesi:Sürekli veya geçici bir görevle görevli olarak bir yere gönderilen memur veya çalışana ödenen yol gideri. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 56/6. Maddesine göre) yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

Yönetim Kurulu Karar Defteri:Tüzel kişi tacirlerin yönetim kurulu toplantılarında aldıkları kararların yazıldığı ve toplantıya katılan üyelerin imzalarının, varsa muhalefet şerhlerinin yazıldığı defterdir.

Yönetim Kurulu:(1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 55. Maddesine göre) Kanun ve anasözleşme hükümleri içinde Kooperatifin faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organı. Genel Kurul, Kooperatifin faaliyetlerini ve idaresini sağlamak üzere en az üç kişiyi yönetim kurulu olarak seçer. Bu bağlamda, Yönetim kurulu ile Kooperatif arasında bir vekalet akdi söz konusudur. **Yönetim kurulu üyeleri en çok 4 yıl için seçilebilirler. Anasözleşmede aksine hüküm yoksa tekrar seçilmeleri caizdir.**

Yönetmelik:Bir kuruluşun iç yapısını ve çalışma esaslarını gösteren kanun ve tüzüklere dayalı olarak çıkartılan yazılı metinlerdir.

Yürütmenin Durdurulması: Verilen bir kararın uygulamasının bir süre için durdurulması hakkında alınan karardır.

Zamanaşımı-Mürûruzaman):Kanunda belirtilen koşullarda belirli bir zamanın geçmesiyle bir hakkı kazanma veya bir sorumluluktan kurtulma hali.Örneğin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 17. Maddesine göre Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortakların alacak ve hakları bunları isteyebilecekleri günden başlayarak beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

Zimni Ortaklık: Kooperatif ortaklığına kabul edildiğine ilişkin açık bir kaydın bulunmamasına rağmen, ortakmış gibi muamele edildiği için ortaklık sıfatının kazanılması hali. Mesela; ortaklar defterinde ismi bulunmasa dahi yatırılan aidatların kooperatifçe kullanılması durumunda kişinin zimnen ortak kabul edildiği sonucuna ulaşılabilir.

Zilyet Olmak:Bir kimsenin bir mal üzerinde fiilen egemen durumda olması.

Zimmetine geçirmek: Bir memurun, kendisine teslim edilen ya da görevi dolayısıyla bulundurduğu para ya da para yerine geçen değerli şeyleri kendisine mal etmesi veya kendi ihtiyaçları için kullanması durumu. Türk Ceza Kanunu'nun 202. Maddesinde düzenlenen zimmet suçu, Devlet İdaresi aleyhine işlenen cürümler arasındadır.